

52147

50487

A HÉT

TÁRSADALMI IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI

Kiss József.

IV. Évfolyam.

22. szám.

RENDES DOLGOZÓTÁRSAINK:

AMBRUS ZOLTÁN,
BALOGH PÁL,
BRÓDY SÁNDOR,
HERCZEG FERENCZ,
IGNOTUS,
JÓKAI MÓR,
KOZMA ANDOR,
KÓBOR TAMÁS,
MIKSZÁTH KÁLMÁN,
MURAI KÁROLY,
HOMO, (POLLÁK ILLÉS)
PEKÁR GYULA,
RÁKOSI VIKTOR,
SEBŐK ZSIGMOND,
SZEMERE ATTILA.

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 „ — „
Negyedévre 2 „ 50 „

Egyes szám ára 20 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Erzsébet-körút 6. sz.

KOHN DÁVID.

Minden kiállításon legmagasabb kitüntetéseket nyert.

GRÓF ESTERHÁZY COGNAC

mely tiszta borból készül és ezért a közönség legkedveltebb itala.

Központi iroda: BUDAPESTEN, külső váci-ut 23.

 Mindenütt kapható.

Karlsbadi czipőraktár.

A legkitünőbb Karlsbadi czipők egyetlen budapesti raktára

KAJÁRI DEZSŐ-nél Dorottya-utca 8. sz. Tavasz, Promenade- és magas czipők, világos és fekete bőrbe, urak, nők és gyermekek részére.

Hol keressük
a legjobb
arcport?

Kérjük a
Müller J. L.-
féle

Blaha-Serail-Poudre-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznőnk kedvelt arcportát; mely ugy nappal, mint éjjel használva minden arcpor között a legjobb; kiváló szakemberek által megvizsgálva, végleg tisztának és teljesen ártalmatlannak találtatott. Mint piperezser nélkülözhetlen, az arcbőrnek a legszebb fehér színt, üdéséget, szépséget és pirt kölcsönzi.

☛ Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt. ☛

Crème Pompadour,

ez azon szer, melylyel a híres Pompadour asszony csodás szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártalmas lett volna. A »Crème Pompadour« az arc és kéz bedörzsölésére használtatik reggel és este, azután »serail-poudrerrel« lesz behintve.

☛ Egy tégely 1 frt 60 kr. ☛ Kapható a gyárosnál:

Müller J. L.

illatszer- és piperezsappan gyári raktára

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. szám alatt.

Nagy raktár rendkívül jó minőségű fog-, haj-, ruhakefékben és fésűkben.

☛ Utánzásoktól óvatik. ☛

Az

Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvénytársulat
BUDAPESTEN.

1. A mezőgazdasághoz egyáltalán szükséges összes saját hazai gyártmányu, elismert kitűnő gépeit és talajmivelő eszközeit ajánlja.
2. Minden a gazdasági gépszakmába vágó felvilágosítással és tanácsal szívesen és díjmentesen szolgál.
3. Az összes gyártmányait magában foglaló képes árjegyzékét kívánatra készséggel megküldi.
4. A gyártelep Budapesten, külső váci-ut 7. szám alatt van és annak megtekintése érdeklődőknek készséggel megengedett.

Levélcím:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvénytársulat
BUDAPESTEN.

Legnagyobb
gyógyerejű
kénese források
60° C.

PÖSTYÉN
fürdő.

Világhírű termézetes
iszapfürdők
egyedül a maguk nemében.

A bécs-izsornai vasutvonal állomása. — Már megnyit.

Rendelve köszvény, csúsz minden neménél, görvélly, izületi és csontbetegségeknél, törések, különösen zsák, bujakkór, mirigykeményedések, bennulások, csontszű eseteiben.

Új gyógyház pompás berendezéssel, táncz-, étkező-, kávé- és olvasó-termekkel, fürdői zenekar és naponként német színielőadások.

A fürdő szállodájában és villákban száraz, kényelmes lakások a park területén (mintegy 300) az igazgatóság saját vezetése alatt.

Ismertetésekkel és felvilágosítással szolgál

a vezérbérlet (a fürdőigazgatóság).

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre frt 10.—

Félévre > 5.—

Negyedévre > 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

TÁRSADALMI, IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adának vissza.

— Budapest, Május hó 28. —

Krónika.

Olimpiád.

— május 26.

Szent Zeusz, odafenn a teszszáli Olimpon, ébredj föllegbe borult siket álmaiból, melyet a római Pontifex Maximus utalványozott neked végkielégítésül, mikor a keresztény térítői penzióba küldtek. Nem a profán angol turisták háborgatnak, mászva csúcsod felé, hogy onnét az Archipelagoszból kelő vörös napot megbámulják s ez ünnepi órát Celsius fokokban, csapadék-százalékokban a Baedeker lapszélére pontosan följegyezzék. Nem a német archeologusok vándorgyűléséből kapaszkodik fel hozzád egy szemüveges raj, métermértékkel megállapítani, mekkora volt udvarod egykor s hány egész, fél meg fertályisten (ad normam: fertály mágnás) fért el kövéren beléje. Nem is az ornithologiai kongresszus küld nyomozó bizottságot vagy állit observatoriumot (Herman Ottó tudta nélkül) odafönn, kitanulni a hely színén, hogy a te sasod és a feleséged pávája, mely madárcsaládnak lehettek patriárkális ősei az özönvíz előtt. Ezekről békén alhatnál tovább.

Szellemlátogatód van most s örömhirt hoz neked — Budapestről. Az antik görög világ intézménye támadt fel ott: a dunaparti új Athenae rendezte pünkösdkor a második Olimpiaszt. Összegyülekezett a sok száz férfitáncos játszi erőmérkőzésre: a mezősegi, jászkuin, palócz, göcsei, hanák, bunyevác, kárpáthi, tiszaháti, bácskai és bánági magyar fiúk, mint hajdan Elisz, Sparta, Dorisz, Lokrisz, Achaia és Peloponnesz zsenge sarjai az ó görög Athenaeum-naptárban vörössel jegyzett július ünnepin.

Végy egy messzelátót, ha szemednek nem hiszesz, és tekints körül.

Éliszi mező jelentőségével bir most a népliget. Zeusz templomává avatott fel a korcsolya-csarnok. Előtte hatalmas deszkakerítés vonja meg az Altisz határait klasszikus méretekben: hossza kétszázhusz, szélessége száznyolczvan méter, amilyen régebben volt, harmadfélezer évvel az elkeresztelési rendelet előtt. Nem oly diszes, mint az originálja, melyet Plinius 3000 szoborral felezifrázva látott és Curtius 30000 márká költséggel ásatott ki a német muzeumok javára. Itt a késő utókor kutatói legfőleg Buchwald-féle vasszékeket találnak s pár eltévedt bronzérmét, melyeket a nagyugró, gyorsfutó, messzedobó Olim-

pionikék számára Berzeviczy veretett az entré obuluszai-ból. De a szellem, mely ez új olimpiász ifjúságát, közön-ségét, a pályabíró heladonikéket, a rendező alytézeket beragyogja, a te életerős, klasszikus szellemed, oh Zeusz, kit Kölcsey himnuszával hívnak, hogy őket majdan Gali-cziában Marathonhoz, Fiume alatt Salamishoz dicsőségesen elvezérel.

Bámulsz úgy-e, s a szomszéd viztorony halmát Kronosz szent hegyének, a ligeti tó békás tükrét az Alfeiosz hullámozásának nézed. De — hogy ámulásod teljes legyen — tekints a diszemelvényre, hol az ünnep főrendezője, az alitarches áll, ki e klasszikus versenyt modern világunkban föltámasztá. Ráismersz-e benne ugyan-azon Csáky Albin grófra, ki két év előtt Schwartz Gyula, Szász Károly s egyéb ismert görögök tapsai közepett a hellén nyelvet, Zeusz nyelvét a kötelező iskolai tárgyak közül kidobta s a számszeleplek leltárába helyeztette át? Nehéz dolog is itt ráismerned. Arcza ragyog, derül, szeme boldogan legel a haza zsenge reményeinek sokaságán, kikben az erő már duzzad, a lelkesedés lobog s akik őt meleg, hálás ovációkban részesítik az alkalomért, melyet nemes vetélyre, szent hevületre a magyar olimpi játékok izompróbáin nekik adott. Közpályáján ez az első elismerés, az első nyilvánvaló siker, az első palma, s ezt is a jövő nemzedék nyújtja neki, mintegy megváltva a babona alól, mely eddig minden intézkedését árnyékosan kísérte. Itt eltűnnek ez árnyak, melyek arczát állandóan borussá tették s a peches jóakarát martirkenetjével balzsamozták ösztövérsárgává. Itt nem látja a főpapi talárok, nem hallja a veszprémi püspök gorombaságait, nem kénytelen számlálni se azt a »25-öt«, melynek elszenvadására a főrendiház bizalmatlansága ítélte, se a méltóságos távollévőket, kik miatt a tanítók javított fizetése határozatképesség hiányában ad calendas graecas halasztaték. Itt a jövő Magyarország jelent meg az ő hívására, harmadfélezer fiú, szülők szemefénye, apák büszkesége és gondja, — kik eljöttek új, szebb és gazdagabb termést ígérő tavaszvirágzás gyanánt, játszani hellén játékokat az olimpiádon ma, hogy holnap a játszi vetélyben megedzve, elbirják az élet komoly harczeit s megtisztuljon, megneemesedjék tőlük a közszellem, melyhez a nevelés bennük nemes anyagot szolgáltat. Így nőtt nagyra Hellász s tette a barbár gyarmatok felett urrá Zeusz hatalmát.

Azt ne bánd, oh istenek királya, hogy szemed a magyar Olymposz deszkafalán túl a testi idomok antik szépségében görög atléta-divat szerint nem gyönyörköd-

hetik. Lásd, az nem a mi klimánk alá való, — itt náthát és ischiászt kapna tőle az ember és gyerekember; aztán meg a tribünökön hölgyek is vannak jelen, kik szégyenlősebbek Demeternél és Diánánál. Érd be a meztelen karokkal, melyek harangjelre 23 század-oszlopban egyszerre mozdulnak ütemben le és föl, — a napsütötte lábikrákkal, melyek a versenyvonalból csakugy iramodnak futó-célhoz, szökik át az árokszélességet, a sövénymagasságot, mint az antik lábak a csíkos dreszsz feltalálása előtt ezer esztendővel.

Élvezd mindenek fölött, oh Zeusz, e zsönge sereg üde, erőteljes közszellemét, mit benne a training fegyelmező s képző ereje kifejlesztett. Megfigyelheted azt már csapatban-járásukon, tömegbe alakulásukon s az oszloprendek ütemes, ritmikus léptein, összhangzatos mozdulatán. Minden fiu a »nagy egész« részének tekintí magát, de önérzetes résznek, mely egész erélyét kifejti, hogy az összeséget sulyban, jelentős mivoltában gyarapítsa, emelje. Önérzet és fegyelem adja meg így részenként az egésznek az egyensúlyt. E két tulajdonságban pedig a polgárerélyek összeségének csirája van jelen. A nevelés elvégzi velük az oltómunkát e rendgyakorlatok után s csak az élet napos oldala kell még hozzá, hogy a fakadó rügyekből a lomberdő kinője magát. Azt a szükséges napos oldalt majd meg hozza az ifjuság gondtalan, pajzán, könnyelmű verőfénye, mire a bajusz pödörhető lesz s a pehelyből sűrűvé tollasodik a szakáll.

Nézd ama kis diákokat az alsó osztályokból, az oszlopalakulás élein. Alig látszanak ki a földből, csak az imént szakadtak el a mama dédelgető öléből. S mily komoly becsvágygyal lépegetnek sorban, emelgetik vézna karjukat, követik a vezérszót katonás pontossággal s negéyzik a marczona arcot, mikor a miniszter előtt, keményen szembe nézve az excellenciát, diszmenetben elhaladnak. Az ily atléta-főtuszok természetrajza rövid. A férfiaság sejtelméi csak zsenén serkednek bennük, dicsvágy nem bántja őket, érem nem néz rájuk, mérkőzésre még nem is bocsáttatnak. Egyéb jutalom se sarkalja, mint a tribünön ülő mama mosolya, a papa rajtuk csüngő szeme, meg a megígért belépő-jegy a Salomonszky czirkuszába, s addig is egy nagy karaj vajas kenyér. Ezek a tornában csak a fegyelem erkölcsét kapják s csak ennek oltalmát élvezik. Előttük a nagy diákok fejlettségében a követendő minta s bennük a vágy, hogy ők is ilyenek lehessenek idővel; ezért szeretik a zászlót, mely őket odáig vezérli s a tanító mestert, ki már a zsenge zászlóaljnak is jelentőséget, tekintélyt, testületi szellemet bír a fegyelemben adni. Az ő moráljuk kátéja egyszerű: erősödjünk meg, s akkor nem kell többé félni, hogy akárki fia megver, birokban földhöz vág. Eddig csak szaladni tudtak; most eltanulják a karok felsőbbbségét a lábak fölött.

A nagy diák ellenben már az önérzet erkölcsével segíti meg a fegyelmet. E felserdült, érettségre pályázó leventék számára a csapatzászló nemcsak az összetartozás hasznosságát, az előmenetel szükségét jelenti, hanem egy nemét a becsületérzés idealizmusának is. Mérközni,

kitűnni vágnak személy szerint, nem oltalomért az erősek ellenében, hanem becsületből. Becsvágygyal fejlesztik szélesre vállukat, izmossá végtagjaikat, hajlékonytá a csontcsuklók ízszárait, — nemcsak azért, mert erősnek lenni jó, hanem mert az erős férfi szép is. A szépség önérzete csillan ki szemükből, mikor testük csupasz részeit hullámozni látják s érzik, hogy azokból már az erő sugárzik ki. Megszólal bennük az érczes szózat: férfi vagyok, mikor a tribünről nemcsak a szülők szerető szeme tapad rájuk, hanem a serdült lányok ösztönös, sugalmazó tekintete is. Érezni kezdik, hogy az izmos kar nemcsak az ütést állja s adja, hanem ölelésre is alkottatott, s az erő, mely kifejlesztve bennük buzog, a szerelem misztériumában a fajt fogja majdan nemesítve tovább tenyészteni. Vannak köztük csapatosan, kik ezt a »futurumot« nem is győzik bevárni, — tanuk rá az »éjjeli Budapest« misztériumai, melyek ünnep után akárhány dreszszes diákifjat láttak pályázni, nyilván — érettségi bizonyítványért; de ott már se a tornamester alytézer, se alytarchéz Csáky Albin gróf nem vala jelen....

Még egy elismerést kérek tőled, oh Zeusz: ismerd el azt, hogy a te görögjeid, bármily mintafajzat voltak is egyébként, nem találták fel a puskaort. Ha fölalták volna, lehetetlen, hogy éliszi játékaikból a kézfegyverrel célba lövést kihagyják. A te néped csak dárdával s nyíllal lőtt, a parittyát a barbárokra hagyta, — még Kupido isten öcsédnek is nyilas tegzet csatoltak vállára. De ma más világ van. Ma a szerelemisten egy fegyvert visel a gyűlölet-istennel, — csak a hajtókájuk különbözik, egyenruhájuk egy kéz munkája. A modern Kupido szintén hadköteles, be kell állnia a közös hadseregbe, német tisztí vizsgát tartozik letenni s a vállára Mannlichert, hátára bornyut kap. Mi dolog hát, hogy olimposzi játékaikról a lögyakorlatok hiányzanak?

A fegyver egyik emeltyűje a férfiaságnak, — a célgyakorlat biztossá teszi a szemet, nyugodttá a kezet és — szívet. Mennyi jellem-pedagogia rejlik ebben. Gyakorlati haszna meg felül is mulja az etikait: kész katonákat ad a sorozó-bizottságnak az ifjakban s a tettleges szolgálatot az altisztí és tisztí minőség megszerzésére egyszerűsíti. Pedig a lövészet kultusza elsőrendű honvédelmi érdek, kivált most, mikor nagy maszszákkal folynak a háboruk s a népfölkelés kereteiben is jó pusokasokra van szükség.

Reménylem, a harmadik olimpiád e hiányon is segít. Biztató előjel, hogy a másodikat a disztribünről a császár kabátjában néhány cs. és kir. Miitiadest és Xenophon is végignézte, kiknek nyilván meg volt az a benyomásuk, hogy bármily jó faiskolát is ígért Zeusz e pünkösdi ünnepe a — görög hadseregnek, célba lövő gyakorlatok nélkül legföltrebb jó anabázist lehet velük ismét csinálni, marathoni diadalt nem.

Addig szenderegj nagy Zeusz, s álmódjál ujra édesen az Olymp hófedte ormán Hellász leendő nagyságáról. Ha két év múlva az Altisz ismét megnyílik tiszteletedre s a stefánia-uti víztornyot megint Kronosz szent halmának, az iparcsarnokot antik gymnasionnak, a békás tavak Alpheiosz

vizének s a Kommer-kioszkot Hermes templomának nézheted, — ismét fel fogunk ébreszteni.

De vajjon Alytarchéznak akkorig Csáky Albin gróf megmarad-e?

B. P.

Játék.

*Én nagyságollak és önözlek
Te meg komolyan urazol,
Csupa hidegség, csupa ridegség,
Ahogy beszéded hangja szól.*

*Csupa fenségben ülsz előttem,
Mig adomákkal tartalak —
Tudja az isten, a kezeckéd
Hogy kapom én el azalatt —*

*Öt apró gödrét csókkal borítom
S mire remegve leteszem,
Te úgy hívsz, hogy: kedves barátom,
S én úgy hivlak hogy: édesem!*

Ignotus.

Kaál Samu.

Irta: BRÓDY SÁNDOR.

Fent a hegyen Fedemesen polyák ulánosok épen akkor cselekedték meg, hogy szerdán reggel jó korán lóval, munitióval, mindennel kivonultak az exerczirplaczra és délelőtt harangszóra már az egész falu lángban állott.

A hegyaljában, a Bikken keresztül átvilágolt a rettenetes fény egészen Szépasszonyfalváig.

Itt a matyók sűrűen hányták magukra a keresztet s az asszonyok — ámbár csak szerda volt — töltött káposztával lakatták a katonáikat. Csak el ne menjenek.

A legényekben pedig mintha megrogygyant volna a bátorság, ha a kocsmában katonák mulattak, ők hazamentek szépen.

Az egész falu abban volt, hogy jobb félni s eltérni a sorsot, mint megijedni majd. Hetven óta különben is megszokták ezt az állapotot. Ugyanabból a huszárezredből ugyanaz a két század feküdt közöttük azóta.

A legénység — nagyrészt rusznyákok, de egy negyedrészt hazabeliek is — változtak minden három évben, de az állapot a régi maradt.

Selyem volt a takarmány az egész völgyben, de a lovuk mégis görhes, fáradt, sovány maradt; a legfinomabb, a legszagosabb szénát előtűk etették fel a katonák a saját lovaikkal. Előtűk lopták meg a félszert, s jaj volt annak a matyónak, aki szólni merészelt. A Kiskaptós fiú egyszer Szép vers van a fejfáján fiatal életéről, szomorú haláláról. Vagy le is kopott azóta, azért a Szépasszonyfalviak el nem felejtették.

Az istálló, a ház, minden falat legkülönb részét ezek a mamalikok szedték el előlük. És a hazabeliek is egészen hozzátörődtek ezekhez a sáskákhoz.

Nem volt mit tenni. Panaszt kinél tenni? Csuffá tett legények mégis a falun a legártatlanabb nótát énekelték búsan, szomoruan:

»Kijee ez a ház kijee,
Beró János urameé.
Hát ez a ház vaj kijee
Bedécs András urameé . . .

Öreg asszonyoknak kiesett a könnyje . . .

A tisztek — kapitány volt köztük a legfőbb — megtanultak valamelyest magyarul, s úgy tudtak kaczagni, amint keservesen bőgött a paraszt.

Másképp is alig lehetett itt egyebet tenni, mint nevetni és sirni megint.

Nyomorult falu, a tisztek halálra unták volna magukat, ha mégis olykor egy-egy kis heccz nem akad.

Éjjeli muzsikát adtak boldog boldogtalannak, a Samu zsidó feleségének, a Paklincs leányoknak, mindenkinek. Az orvos feleségét hagyták csak békén, maguk sem értették: hogyan.

Az nap a fedemesi autodafé nem hagyta a tiszteket aludni. Hajnalfelé eloszlottak mégis. Brandel báró — a hadnagy — nem tágitott egyedül. Fogta a cigányokat, s ment egyenesen az orvos háza felé.

A muzsikások ráhuzták. A báró énekelte hozzá a szerenádöt. S a mikor az orvos megjelent az ablakban, még dühösebben énekelte.

— Távozzanak! Szólt ki az orvos röviden.

— Marrad! Szólt a hadnagy.

Az ablak becsapódott, s egy pár percz múlva az orvos ott állott a katona előtt.

— Báró ur, egy szóra.

A hadnagy nevetett, s intve a fiuknak, hogy: »Mars«, kardjára tette kezét és szólt:

— Tessék.

Egyedül maradtak. Sötét volt, az orvos megszólalt:

— Báró ur, ön nem ismeri családomat.

— Nem.

— Mit jelent hát ez a különös tisztelet.

— Akarom.

Egy pof csattant el a levegőben. A katona kardjához kapott. Az orvos egy pisztolyt vont ki zsebéből.

— Tessék közel jönni!

Hadonázva kardjával, szitkokkal ajkán négyszer is nekiugratott. De amikor közvetlen közelébe ért s világosan látta, mint mered rá a halál a kis forgópisztoly csövéből — karja, ajka egyszerre elállt. Hiába tüzelte magát, a vér megfagyott ereiben, amint az utolsó megrohanásra nyaka mellett süvitett el a golyó és megpörzsölte állán a szakállt.

Még mindig szitkozódva ugyan, de már remegve haza tántorgott.

Ajtaja előtt most is, mint mindig, ott feküdt szolgálja. Megrugta derekát. *Kaál Samu* felugrott:

— Parancs!

Bort kellett felhoznia a pinczéből. Meggyújtotta a lámpát, s az italt oda tette az asztalra.

— Mehetsz! szólt a hadnagy.

Kaál Samu kifelé indult.

A báró a közkatona keze után kapott:

— Maradj! szólt szeliden. Aztán odalépett az asztalhoz Bort öntött a poharakba, s az egyiket a szolgának nyújtá:

— Igyál!

Kaál Samu széles matyó arcát hol félelem huzta össze, hol kiszélesítette jobban az öröm.

Aztán ittak . . .

Hajnali három órakor az orvos ép felszállott a kocsijára. A kerületébe akart indulni. A kocsis szólt: »gyű!«

Hátul a gazdája egyszerre csak lefordult a kocsiról. Huszárkarabélyból egyenesen a szívébe ment a

golyó. A kocsi mögött, a bodzagarád alatt, korán kelő kofaasszonyok egy huszár közkatónát láttak:

— Kaál Samu mit tettél... Mit tettél...! Kiabáltak utána, amint a kis katona eldobva fegyverét, neki futott a partnak....

*

Kaál Samut vitték a miskolczi brigádba. Mosolyogva ballagott az eszék között. »Bolondok« gondolta magában, »ezek azt hiszik, hogy a halálra visznek!«

Nevetett, amikor vigasztalták:

— Ne busulj Samu, azért még nem visznek vesztőre....

— Busuljon a ló!.... Azt felelte. Szerették volna megtudni, kérdezték egyre:

— Mi vitt téged erre, Kaál Samu?!

Összeszorította a vékony pitttyét, felhuzta a ritkás-sárga szemöldéit s hallgatott.

A börtönben sem tudták szólásra bírni. Hiába vesződött vele a profosz, a hadbíró; bohókás tekintetét vágott, sunyin vihogott, sőt úgy sandalított az őrnagyra, mintha azt akarná mondani: »Jó, jó!«

Nap-nap után, böjt-böjt után múlt. Nem messze volt Szépasszonyfalva, egyszer csak a tisztje is bejött hozzája.

Hogy örült, hogy törülte a markával a nyúlszeméit. A vén profosznak majd kiesett a könyű a szeméből.

Mégis csak áldott jó emberek ezek a tiszturak.

Szolgát és gazdát magukra hagyta a börtönőr. Az ajtón át hallotta, hogy vigasztalja a báró a matyó gyereket. S hogy rimánkodott az:

— Tudom, nem tetszik elhagyni!

Kaál Samu jelentkezett másnapon:

— Vallok.

Vallott.

— Kedden volt, a lovat becsméltem, megütött az ostorral.... Meg kell hálnod ezért.....

Be volt fejezve ezzel a vizsgálat. Elkövetkezett nagy gyorsan az ítélet.

Előtte való napon tisztát hozott Kaál Samunak a szülője. Tisztát is, egy kis ennivalót is. Mind a kettővel bebocsátották.

Hadd sirják ki magukat! Sirt is az öreg asszony az egész falu helyett. A fiu vigasztalta furcsa beszéddel, mintha megzavarodott volna:

— Eladó-e még a Bándi Ferusék félfertálya az emienk mellett....? — szólt fennen s belenyult a lajbija zsebibe, mintha az eladó föld árát akarta volna onnan kivágni.

Még mást is szeretett volna mondani, ejtett is egy-egy szót a gazdájáról, arról, hogy tán-tán hamarabb megy haza, mint a *többi*; de az egész olyan zavaros volt, hogy az öreg asszony még jobban nekibusulta magát.

Kaál Samu fütörészett, amikor a bírósága elé vitték. A tiszta uj ruhája, csizmája, orczája, nagy kajla fülei úgy ragyogtak, mint csákoján a rózsa.

Szinte tetszett az ezredesnek, olyan haptákba vágta magát.

— Helyes fiam! bátorította egy néma tekintettel a gazdája, aki ott volt a bíróságban, fessen mint mindig, de halványan, mint még soha.

Halálra ítélték. Orvul lőtt, akasztófa-halálra.

Sárga arcát a szolgának hirtelen árny borította el. De megint csak kiderült, peczkesen szalutált, elvezették.

*

Katonáknál nem késlekednek a megtorlással. Kaál Samut meg se hagyták melegedni a brigádban. Elvették a szép katonaruháját, a régit, a parasztit hozták elő a magazinból. Óh hogy megkerült neki. A bekecse zsebében

meg ott volt — ha két év alatt megszáradt is — az a két szál rozmarin.... Ott volt, az volt....

Mégis csak kiesett a könyű a szeméből. Mégis csak hazamegy. Igaz hát, hogy áldja meg az isten.... Elkapta a kezét a gazdájának — mert meg-meg csak bejött az hozzá — s csókolt hevesen.

— Csak okosan, okosan! Nem félni! szólt az s magára hagyta a — siralomházban

Ott ismételte ő is az édes szülőjének:

— Csak okosan, okosan! Nem félni! Nem is félt már az öreg asszony; azt se tudta, hol van, ki fia, ki az istene: úgy rázta a hideg....

Hajnal volt, havas világos téli hajnal. Az ablakon keresztül be lehetett látni az egész udvart. Tele volt ölfával. Csak szélről látszott ki egy vékony gerenda. Czivilek mozgolódtak körülte.

Kaál Samu nézte, nézte. Mennyi komédia! gondolta magában. De azért fázott. Bátorította magát. Talán éhes? Evett s szivarozott. Még félig se szivta ki a virgóniát — azt is a gazdája küldte — elvették a szájából. Több volt mint a fele, ej jó kis szivar! Sajnálta, feltette a polczra.

Megimádkoztatták, kivítették.

Már akkor ott állott az udvaron a százada: valamennyien ünnepi ruhában czakonpakk. Intett nekik a fejével, sandalított rájuk a szemével. Biztatni akarta őket, szeretett volna szólni: »fiuk ne féljete!«

Neki borzongott egy kissé a teste, de nem félt.

Félni! Hiszen ott volt százada előtt gazdája, a hatalmas, az erős, a mindenható tiszt. Aranyrojtos ruhájában, mellén a ragyogó rendjellel — kis isten! Kaál Samu nézte, nem tudta levenni róla a szeméit.

Bizalmat, bátorságot, biztosságot szerzett magának e sárga arcából, a hegyesre kifest bajuszából.

Büszkén, majdnem gögösen ment előre az akasztófa felé.

Arcczal a bajtársak felé fordították. A hadbíró őrnagy mormogott valamit, Kaál Samu nem hallotta, nem is volt rá kíváncsi. A gazdájára nézett. Az sárgán, mint egy halott, de kidülledt mellel mint egy igazi huszár tekintett rá vissza:

— Csak okosan... nem félni!...

... A hóhér-legények megragadták. Kaál Samu elordította magát:

— Hadnagy ur, ne hagyjon....! Többet nem szólhatott.

Tréfa volt. Véget ért. A tiszt imára vezényelt.

Az emberek azért lelkesednek egy dologért, mert nem látják meg az emberi dolgok összességét.

Renan.

*

A művészet nem a pozitív valóság tanulmányozása, hanem szabad kutatása az ideális igazságnak.

George Sand.

*

Az emberek soha sem csinálják meg egészen azt, amit akarnak, sem azt, amit tudnak.

Voltaire.

*

Elég, ha valami hihetetlen: az asszony már is bizonyos benne.

*

Ha megmondod, hogy kivel érintkezel, megmondom, hogy ki vagy; ha tudom, hogy mivel foglalkozol, megtudom, hogy mi lesz belőled.

Goethe.

Szánom, bánom

*Olyan nagyon vig a lelkem,
Mintha — sírni volna kedvem;
Tintát, tollat félredobni
S könyes szemmel mosolyogni.
Hajdinárom! szánom, bánom
Eltemetett ifjúságom.*

*Nem az vagyok, aki voltam,
Fele úton megbotlottam
És hogy aztán hova-merre?
Rábiztam a végzetemre —
Hajdinárom! szánom, bánom,
Hogy nem magam dirigálom.*

*Az étellel nem törődtem,
Magam fölött élczelődtem;
Tréfának komoly vagy, élet
S komolyam ki vesz ma téged?
Hajdinárom! szánom, bánom,
Bolond dolog volt, belátom.*

*Szerettem és nem szerettek:
Ez volt átka életemnek,
Két bársony szem csillogása,
Aranyos haj villogása
Bűneimet szánom, bánom,
Hajdinárom!
Csak ez egyet nem sajnálom.*

Makai Emil.

Krónika II.

A fekete ló.

— május 27.

Párizs nyerit. A korrekt Carnottól kezdve le az újságot kikiáltó camelot-kig mindenki nyerit. Wagner, ez az abominable prussien a francia füleken keresztül hódítja meg Franciaországot; a Walküröknek, vagy, ahogy ott írják, Walkyroknek rengeteg a sikerük és ma már Párizsban nincs chicebb, vlanabb, fin de sièclebb dolog a nyeritési motívumnál.

Ez a romantiko-hippikus motívum még a muszka himnuszt is tulzúgta, mikor egyszerre csak egész váratlanul és fölöttébb diszharmonikusan idegen hang bődült bele: a számárorodítás motívuma. Hogy hosszadalmas ne legyenek: a Walkürökben szerepel egy ló is; a gondos rendezőség telegráf útján megkérdezte Cosima asszonytól: milyen ennek a lónak a színe; Cosima asszony vissza-telegrafálta, hogy fekete. És amikor a ló is meg volt, be is volt tanítva és még tán arról is gondoskodtak, hogy illetlen improvizációkkal ne rontson a darab hatásán, a bölcs felsőbbség letiltotta a színpadról. Salus reipublicae suprema lex; a fekete ló szimuláljon indiszpozíciót, influenzát, száj- köröm- vagy akár világfájdalmat, de maradjon az istállója négy fala között és ne merje patáját a világot jelentő deszkákra tenni. Miért? Mert a fekete lóról a közönségnek eszébe jut Dodds

generális és amint ez a generális eszébe jut, az állam hajója léket kap.

Önök most azt fogják kérdeni, ki lehet az a Dodds generális, aki egy fekete lóról jut a párizsi közönség eszébe? Édes istenem, nem sokkal különb minden egyéb generálisnál. Amíg a geniális Miribel és a kitűnő Saussier otthon rostokolnak, neki jutott a kétes dicsőség, Dahomeyben egy csomó vadembert lepuskáztatni és ezt a fekete országot megtartani Franciaország gyarmatának. Franciaország ugyanis semmi tekintetben sem akar a nagyhatalmak mögött maradni és hozzájuk hasonlóan idegen világrészekben keresi azt az Archimedesi pontot, ahonnan az európai egyensúlyt kihibbanthatja sarkából. Ha nem is irányozza hódításait a mi nagy Petőfink szerint, aki a János vitézben azt állítja, hogy Franciaország meg India határos, de Afrikát már elárasztotta chasseurökkel és a becsületrend piros szalagaival. Igaz, hogy az így szerzett hatalom csak virtuális, hogy Franciaország legnagyobbbrészt ráfizet a gyarmataira és egészben véve úgy áll ezekkel a birtokaival, mint egy tőkepénzes, aki a vagyonát török papirokba fektette; de hát az ördögbe is, a gloire a fő. A legsötétebb Afrikában is érezték a gallus kakas sarkantyúja nyomát. Aztán másra is jók a keleti hadjáratok: a malkontens nép figyelmét elszórják egy kissé és leterelik az anyaországról, ahol a bourgeois-republika nagyon kezdi magát lejárni. Elvégre nem lehet minden kiváló emberre rábizonyítani, hogy lopott és sikasztott; akit nem dughatunk az étampesi fegyházba, internáljuk Afrikába kormányzónak vagy hadvezérnek — ne ingerelje itthon a kedélyeket.

De jaj, mindennek van árnyéka, még a legsötétebb Afrikának is. A hevülékeny francia nép, amelynek mindig kell valaki, akit imádjon, unottan fordul el a kormány székeken terpeszkedő közepszerűségektől és epedő szeme mártiroknak látja azokat a hősokeket, akik távol országokban lobogtatják a francia trikolorót. Érdekes tény, hogy a madame d'Uzésben boldogult Boulanger épügy, mint az ő erélyes legyőzője Constans, a kolóniákban szerette meg az ereje alapját és ezeken a praecedenseken rettent meg a jelenlegi francia kormány elnöke, a pohos Dupuy ur annyira, hogy félve tekint a »dahomeyi hős« növekvő népszerűségére. Az Illustrationban láttam a Dodds tábornok arcképét: meglehetősen jelentéktelen, laposorrú, japáni formájú ábrázat. A hadi tettei sem lesznek valami korszakalkotóak; ha még igaz volna is, hogy a dahomeybelieket a németek látták el fegyverrel, mégis csak tudatlan és ügyetlen katonák ők, akiket egy civilizált, kitűnően organizált, betanított és táplált katonaság csak le tud bírni? De Dupuy ur mégis fél tőle. Fél attól, hogy a francia nép mégis talál tenni összehasonlításokat. Azt találja gondolni: itt ez a pohos bourgeois, aki bezsebel havonkint ennyi meg ennyi frankot, zsebre vág naponkint annyi meg annyi górombaságot és aláír hetenkint annyi meg annyi aktát. Az állam bizonyára nem veszítene sokat, ha ehelyett a potroh helyett egy másik nehezednék a miniszteri asztalra. Ellenben itt van ő, a vitéz katona, aki a francia becsületért,

a francia dicsőségért minden perczen odaállott a halál torka elé, aki nem beszélt, hanem viaskodott, nem faragott olcsó élczekeket, hanem kardcsapásokat osztogatott. Dupuy ur attól tárt, hogy a francia nép könnyűnek fogja tartani a választást — és ebben a félelmében van valami jogos momentum is. Terringettét, ha ennek a vad katonának egyszerre politikai ambíciói támadnának, ha szénfekete paripáján végigvágatna Párizs utcáin, a francia nép, amely a petit caporalt megtette császárnak, hamar tüzet fogna és lovastól, mindenestől diktátornak emelné vállára a győzelmes hadvezért. Ezért kell hát minden fekete lovat kiirtani a föld színéről és ezért küldik el szegény Doddsot újra, hogy, ha leverte Dahomeyt, birkózzék meg Abomeyvel is.

Nevetséges bourgeois-gyávaság! A kis gyerekektől elkobozhatják a játéktrombitáikat, a kocsisokról lefejthetik a rézgombjaikat, a lovakat párizsi kolbászsza metélhetik és Littréből kitörölhetik a général szót: a népnek azt a vágyát, hogy, ha már van parancsolónk, ember legyen a talpán, különb legény legyen nálunk: ezt nem fogják eltilthatni és elcsitítani soha. Mert a harmadik republikának van egy eredendő bűne, amin semmiféle bourgeois Catóskodás nem segíthet: az, hogy nem egyéb egy régi, kopott és elnyűtt társadalomnál, amelyet demokratikus bűrről fejteltek meg. A királyságot megölték, a császárságot kiirtották, az arisztokratákat elhallgattatták, de azért minden a régiben maradt. A nép még ma is egy óriási, leigázott tábor, a kizsákmányoltak tábora és nem vigasztalódik, látván, hogy a vér jogán való királyok, a ragyogó nemesek helyett redingoteos, pohosra hizott bourgeoisok akadékoskodnak a kormánykerék körül. És hiába ezeknek minden cátoi és egalitási tiradejai, soha meg nem fogják akadályozhatni, hogy a nép messiását ne lássa minden emberben, akinek kard van a kezében és sziv van a gyomra felett.

Ami Dodds generálist illeti: még nem tudni, mire fogja magát rászanni. Lemegy-e Abomeybe vagy gondol-e arra, hogy politikai pályára lépjen igazán, talán még ő maga sem tudja. De ha nem is gondolt rá eddig, lehetetlen, hogy a kormány idétlen kapkodásai rá ne vigyék. Elvégre ő is csak ember, aki szereti a hálát és az elismerést és ha látja, mint reszket a kormány, ha megéljenzi a nép, amelyért életét kockáztatta, hamar eszébe juthat, hogy a nép szava isten szava és ha már annyira félnek tőle, mikor még meg se moccant, isten neki, legyen hát okuk félni. Az is lehet, hogy lemegy Abomeybe és ott a vadak között tűnődik azon, mért született olyan korban, amelyben levágják azt a fejet, amely a tömegeből kimagaslík?

A példáján mi is eltűnődhetünk. A mult hét hazafias zengései közben volt közöttünk egynehány, akinek a gondolata odaszállott a Duna mellé, ahol egy ősi várrom tövében egy ősz öreg ember reszkető kézzel öntözgeti a kertje virágait. Sebhely van a homlokán, bánat a szívében — ő megmondhatná a francia bajtársnak, mint járnak azok, akik fölül mertek emelkedni a középszeren.

Tar Lőrincz.

Életkedv és halálvágy.

*Kiknek szívében életkedv lobog,
Ne hidd, hogy az ily párok boldogok!
Gyönyör nem oltja soha szomjukat,
S az élet nekik kinzó sivatag.*

*De kiknek szíve halálvágyat érez,
Köny közt simúlnak az egymás szívéhez,
Két bű egymásban hő vigaszt talál,
S édennek biztat az édes halál.*

Palágyi Lajos.

Színházban.

Irta: VÉRTESY GYULA.

Ketten ültek az opera egyik páholyában. Széles vállu, bikanyaku, piros arczu a férfi — keskeny, fehér arczu, vézna termetű a nő. Csak mintha a szemeik lennének kicsérélve.

A kis fehér arczocskából tüzes csillagu két nagy fekete szem villogott elő — az erőteljes férfi markans vonásu nagy arczán pedig szinte elvész az a jámbor tekintetű kicsike zöldes-sárga szem.

Különösen éles az ellentét most, hogy a férfi egészen odasimul a nőhöz s úgy suttog neki valamit. A nagy fekete szem izzó fénye mellett olyannak látszik a férfi szeme, mint valami állott vizű pocsolva tükre.

— Jaj, összegyüri a ruhámat! De hogy is lehet valaki ilyen — mondja izgatott hangon a nő.

A férfi szó nélkül visszahajlik. Az ajkai között még valami bocsánatkérés félét is mormog, azután szótlanul, komoly arccal néz a színpad felé.

A „Bajazzók“-at adták, ezt a zseniális olasz komédiát. A feleségét hűtlenségen rajtakapott komédiás-férj kinos fájdalma, majd véres bosszujának felébredő gondolata — kizúgott a zenei figurák egymást követő sorozatából — s a hegedük fájó, szomorú gyászmelódiaja mint valami erős vaskapocs, úgy kapta meg a lelkeket.

Néma csöndben hallgatták az intermezzó vad, szilaj zárt melódiaját is. — Hangosabb lehellet sem zavarta a megdöbbenő mély hatást.

S mikor a függöny lehullott, szinte hallható volt a nagy csomó ember nyugalmas fellélegzése. Mintha csak egy óriási tüdő frissítette volna fel magát egy jó nagy korty friss levegővel.

Hál' istennek, hogy a szép kis hűtlen komédiásnét az a nekivadult pagliaccio nem bántotta! Az ilyen jelet, amelyben a felszarvazott férj bosszúja elől megmenekül a menyecske — mindig kellemes és jóleső hatást kelt.

Hogyne, hiszen édes mindnyájan, míg csak nem a magunk feleségéről van szó, szerfölött elnéző bírák vagyunk az ilyen dolgokban.

Az asszonyka odafordul a férjéhez:

— Milyen sok Jágó is van a színpadon is meg az életben is. Ez a szegény asszonyka is mi nagyot vétett volna azzal, ha azt a csinos olasz legényt egy párszor megcsókolgatta volna! És odajön az a kötnivaló bohóc és elárulja a férjnek...

— Maga műczus furcsa nézeteket hangoztat, mondja nevetve a férj. Nem tudom mit gondolna magáról, ha valaki meghallaná. Persze azt hinné, hogy maga a legrosszabb asszony a világon. Pedig aranyosom, csak gye-

rek, nagy gyerek. Bakfisasszony, tudja, bakfisasszony. Edes kis gyerekasszonyom

Az utolsó szavakat epedő pislogással mondta s nagy csontu kezei közé fogva a kis asszony apró, hideg kezét — nézett, nézett reá epedő sóvárgással, mintha nem is az ő felesége lett volna, hanem valaki másé, akiért csak mesziről rajonghat.

Magas, szőke, villogó szemű fiatal ember lép be a páholyba. Mikor észreveszi, hogy a férfi a felesége kezét áhitatosan tartja a kezei között, mosolyogva vissza akar vonulni:

— Pardon, kedves barátom, igazán mondom, a viláért sem akartalak zavarni! Oh te, te nagy szerelmes! Boldog asszony maga nagyságos asszonyom, akit ennyire szeret a férje.

— Én vagyok boldog, hogy szerethetem, — mondja boldogan a férfi.

Az asszony kihuzza kezét a férje keze közül s oda nyújtja a vendégnek:

— Rég láttam. Pedig megígérte ugy-e, hogy elhozza azt a keringőt. Ugy-e Berczi azt ígérte, hogy elhozza. No hiszen lehet is magának hinni. Maguk férfiak mind egyformák! Lehet is maguknak hinni.

A férj is nagy komolyan és büszkén rázogatja a fejét Bizony ők olyan legények, hogy nekik nem lehet hinni....

— Ugyan édes férjem, hozzon nekem egy kis cukrot. Feltéve, hogy nem lusta és meg nem engedve, hogy az legyen. No siessen.

Alig lépett ki, a fiatal férfi a páholy háttérében odahuzta székét az asszonyé mellé. Egészen melléje, a szivárványszín selyem ruha a vállain vékony vonallá gyűrődött, finom fehér arcza egészen odahajolt a férfi arcához. Suttogva szálltak ajkaikról a szavak s a szemek néha-néha egy tűzvonalba villámlottak össze. Most látszott csak igazán, hogy ezek az összeillő szemek. Egyforma ragyogás, tűz, meleg élet van mind a kettőben — négy egymás számára teremtett villogó fényű csillag volt — akárhol bolyongtak volna is az égen, találkozniok kellett volna. Mert a természet egymás kedvéért alkotta őket, egymásnak: csak pillanatnyi bolond szeszélyből dobta szét, hogy azután szenvedélyes szerelmük egész erősségével kapcsolja őket össze.

Mikor először találkoztak valamelyik jouron, egyszerre olyan bizalmasak lettek egymáshoz, mintha Isten tudja mióta ismerték volna egymást. És egy pár nap múlva már azokat a nagy fekete szemeket, hogy ne egészenek annyira, a fiatal ember zárta le forró, édes csókokkal.

Az asszony férjhez ment, mert az úgy szokás, a férje az atya üzlettársa volt — ez is közös ügylet volt ez az ő férjhezmenetele.

Annyi őszinteség és tisztaság volt ugyan a gyermekleány lelkében, hogy mikor a vőlegénye egyszer odakint a Margitszigeten a vacsoránál, lenyelve az utolsó falat pecsenyét, nagy szemeket meresztve kérdezte tőle, hogy szereti-e, hát egész egyszerűen kijelentette hogy még nem. Lehet, hogy később, ha jó lesz hozzá, majd megszereti....

A vőlegény kijelentette, hogy szerelmének egy morsáját is mindenkor hálával fogja fogadni.

S úgy is lett. Egy odadobott jó szava boldoggá tette. Szerelmeért mindég csak könyörgött, holott joga lett volna követelni. A hatalmas nagy emberben asszonyos gyenge lélek volt.

Ez előtt a csupa idegből, érzékenységből álló kis bábu előtt úgy könyörgött a szerelemért, mint koldus az alamizsnáért!

Csak egyszer mondta volna, hogy: Akarom, hogy szeress! Ugy ahogy én, örültem, szenvedélyesen....

Mosolyog, mikor eszébe jut. Ugy ahogy a férje. Olyan lagymatag epekedéssel. Azért utálta meg. Ekkor akadt eléje ez a másik, ez a daczos villogó szemű legény, aki vakmerően, szemtelenül ostromolta meg

Mikor ez az eszébe jut, örült vágy fogja el, hogy a mellette ülő szerelmese fejét a két kezébe fogja s ugy csókolja végig az egész arcát itt, mindenki előtt:

— Te édesem, te mindenem....

A férj megérkezett a cukrokkal.

— Parancsoljon kedves....

Amint a vörös selyempapíru bonbont kibontja, látja, hogy borbolya-cukor van benne.

Csodálatos véletlen! Mintha e perczen minden csak azt az órát akarná eszébe juttatni. S míg kicsi szájában szétolvad ez a pikáns izű, édesen savanyu, csak egy árnyalatnyit keserű cukor — szeme elé mámorító aranyos ködfelhő ereszkedik — s mintha délibáb hozná elé a multat, úgy látja, ami akkor történt.

Nem laktak még akkor idefent Pesten. Valami üzleti dologban jött fel a férje, ő is vele jött Vendéglőben szálltak meg. Az utcán véletlenül találkoztak Martonossy Dezsővel. Ő nem is ismerte azelőtt, a férjének per-tu barátja volt, Mint később megtudta, egy orfeumi pezsgőzés alkalmával kötötték meg a barátságot. Egy pár napig mindig együtt jártak. Bevásárolni, sétálni, színházakba, ebédre, vacsorára. Ő már a találkozás első pillanatában, mikor ránézett Martonossy arczára, valami megnevezhetlen félelmet érzett. Nagy kék szemeivel ha rátekintett, szinte megbűvölte. Ugy félt belenézni a szemébe s mégis vágyat érzett rá, hogy belenézzen. Valami sugta neki, hogyha egyszer egyedül marad ezzel az emberrel, el van veszve. Nem tudta miért, de érezte.

És az is érezte. Egyszer egy pillanatra a férj magukra hagyta őket:

— Megőrülök, ha a szemébe nézek — suttogta ekkor a férfi.

— Én is — gondolta a nő.

Mert a szerelem nem a szívekben, de a szemekben van. A sötétkék szemek nedves fénye beszéli el, hogy: meghalok, ha nem szeretsz, örült vágy ég a lelkemben utánad — és a nagy pilláju, fekete szemek bágyadt ragyogása feleli, hogy: a tied vagyok már, nem tudok magamnak parancsolni. . .

Mikor elváltak, a férfi odasugta neki: várom az első emeleti társalgóban, senki sincs ott.

Egy pár pillanatig tétovázott, hogy lemenjen-e, de mintha delejes álomban lett volna, öntudatlanul lement. A férjének azt mondta, hogy bevásárolni megy.

Mikor belépett, még feltette magában, hogy a vakmerő fiatal embert rendre fogja utasítani, s ha bocsánatát kéri, nem bocsát meg neki. Eszébe jutott akkor homályosan egy jelenet is valamelyik szindarabból — a nő kemény, hideg szavakkal feddi meg az udvarlóját, s azután összetörten, kétségbeesve ott hagyja. Igen, azzal a szándékkal ment le, hogy úgy tesz.

És? Ha kért, könyörgött volna, úgy is tett volna. De amint belépett, lázas reszketéssel fonta körül, forró ajakával megkereste az ajkát — elfelejtett mindent, csak azt érezte, hogy lassanként elhagyja minden ereje s tehetetlenül vergődik az erős férfi karjai között. Még beszél kimerült, kérő hangon, hogy bocsássa el, de az annál erősebben szorítja:

— Nem eresztelek. Az enyém vagy. Szeretned kell, mert én szeretlek.

Köd borult a szeme elé s azon keresztül még egyszer látta azokat a nagy kék szemeket s érezte, hogy sugárai hogy szállnak az ő szemén keresztül le egész a

Krónika III.

Szemle.

— május 26.

lelke fenekére. Azután mint a napba néző, mikor nem bírja már el a vakító fényt — lecsukta a szemét. A férfi ajka is segített lecsukni....

És azóta az övé....

A színpadon épen e pillanatban szurja le a komédiás hűtlen feleségét és annak a szeretőjét. A hatalmas testű olasz tenorista fenomenális hangjából csak úgy liheg ki a vad bosszu kielégített érzése. A szerelmesek pedig egymás mellé omlanak, az asszony fehér kezével, végvonalításában is keresi a szeretett férfi kezét, megtalálja, magához vonja....

Őrült bolond gondolat cikázik át az asszony agyán: Milyen édes, milyen jó volna így együtt meghalni!

Rátekint a férje széles vállaira, nagy, domboru mellére, hatalmas kezére s szinte összerезzenve huzódik közelebb Martonossyhoz

A hatalmas erővel megcsinált finale beharsogja az egész nézőteret; a különféle hangszerek bűgő, majd harsogó, vad fájdalmat, sötét gyászt kifejező zenéje közepette bátran összesughatnak a szerelmesek:

— Ha így lenne?

A fiatal ember mosolyogva feleli:

— Ez a jó fiu tenne így? Dehogy. Talán még akkor is magát kérné, hogy ne haragudjék.

Az asszonyka meg amint nézi a hatalmas nagy férfit, s képzeletében ideges gyorsasággal éleződik ki az egész jelenet, hogy hogy állna felettük dühtől villogó szemekkel, véres késsel a férje — úgy érzi, hogy akkor, ha úgy láthatná, nem a halálra sebzett szerelmese keze után nyulna, hanem a férje véres keze után. Mert felséges szép lehetne ez a férfi, mikor a szenvedély lángja ott ragyogna azon az örökkön-örökké nyugodt arczon, mikor nem mosolyogna, de vadul, szenvedélyesen a szívébe merítené a kést. Oh akkor, úgy érzi, nagyon, nagyon tudná szeretni abban a pillanatban....

— Csacsi volt ez a Cánio — mondja nevetve a férj, hát nem tudta volna szépen, nyugodtan ott hagyni az asszonyt. De kettős gyilkosságot követni el. No hiszen azért ülhet majd eleget!

Felsegíti nejére a felöltőt s a lehető legengedelmebb és legalázatosabb arccsal kérdi, hogy hová mennek vacsorálni.

— Bánom is én — mondja haragosan az asszonyka, s a szájalomnak valami olyan sértő kifejezésével nézi végig a férjét, hogy az, ha nem lenne férj, bizonyára kiolvasná a tekintetéből azt, ami benne van:

— Igen, a földolog, hogy hová megyünk vacsorálni! Az, hogy én megcsallak, az mellékes neked, te, te jó ember....

A fiatal ember jól látja ezt a tekintetet s mikor kifelé menet az asszony hideg kezével erősen megszorítja a kezét s odasugja neki, hogy édes volna meghalni veled! — agyán hirtelen keresztülvillan a gondolat, hogy csakugyan itt az ideje szakítani ezzel az asszonnyal, mert még baj lesz belőle:

— Igen, jó volna....

Az asszony úgy érti, hogy *meghalni*, a férfi, hogy *szakítani*....

A szerelem és a királyok nem tűnnek ellenmondást.

*

Egy kis gyermek szívében is megvan az igazságnak az a mélységes érzete, ami megvan egy nagy nemzet lelkében.

Octave Feuillet.

*

Hiába, csak mindig így lesz a világon: a ló húz, s a kocsi vágja zsebre a borraivalót.

N.

Az én komoly Semper kollégám most sem tréfált, hanem az első meleg májusi napon elveinek teljes integritása mellett egészen komolyan itt hagyott.

És most az én gyöngé, ily terhekhez nem szokott vállaimra nehezedik Hentzi és Eötvös, ezekhez csatlakozott Asbóth János és a boldogult Schmerling, nem is említve az ifju cseheket, és a még ifjabb innsbrucki diákokat, akiket Semper restancziába hagyott reám.

Sohasem foglalkoztam politikával és mindig bámultam azokat az embereket, akiknek mindenről van véleményük. Én pedig, bárhogy törjem is a fejem, még sem tudok egy cikkre valót összevélekedni arról a tömördek sok dologról, mely e héten magát előadta.

Kinos töprengésemben egy politikai vélemény lázas keresése közben az angyalföldi tébolydába vetődtem. Az inspekziós orvos igen előzékenyen fogadott és hosszabb tartózkodásra marasztalt. Megköszöntem szívességét s ha már lett volna politikai véleményem, ott maradtam volna. Mert igen jól éreztem magamat ebben az irgalmas apácák gondjára bízott intézetben, ahol megvalósulva találtam az egyenlőség és testvériség eszméit és ahol annyira nincsenek tekintettel a valláskülönbségre, hogy a zsidó betegeket ép úgy fogják a pénteki bójtre, mint a katolikusokat.

Homályosan sejtettem, hogy nekem az orvossal szemben valamiképen ragyogtatnom kellene okosságomat, azért a következő elmés kérdéssel adtam irányt társalgásunknak:

— Mondja csak, kedves doktor ur, hogyan vigyáznak önök arra, hogy örültjeik közé néhány lángész ne tévedjen? Mert Lombrozo, Echegaray és dr. Tuszkai Ödön szerint a két specziest bajos egymástól megkülönböztetni.

— Ó, mondotta az orvos, lángész minden száz esztendőben csak egy terem, örült ellenben mindennap száz. Azt az egyetlen zsenit könnyen megjegyzi maguknak a kortársak.

— S ki az? kérdeztem kíváncsian.

— Ki? Ön ne tudná? Hát Munkácsy Mihály!

— Igaz, mondtam elgondolkodva.... de Zichy Jenő?

— Zichy Jenő?... Itt meg az orvos esett gondolkodóba. Igaza van, köszönöm a figyelmeztetést, majd előjegyzem őt is a dubiozusok közé.... Mert tetszik tudni, van számos kétséges eset is, de szerencsére a legtöbbjét magas méltóságokba helyezik, ahol az esetleges téves diagnózisból baj nem származhatik.

— Sok most a beteg?

— Ó meghiszem, válaszolt büszkén, a mi intézetünk mind szűkebbnek bizonyul. Mióta a fő- és székvárosban élünk, a pszichozisok öröndetesen szaporodnak.

— De úgy-e bár, sok közöttük a szimuláns is?

— Akad, akad; de az ilyen konkolyt könnyű kiválasztani a tiszta buzából. A költői téren működőknél — igaz, — kissé bajos. Az ember verseiket olvasva, megesküdnek rá, hogy valódi örültek, de ha prenumeransaikról és kiadóiokról beszélnek, mégis csak elárulják magukat, hogy egészen helyén van az eszük.

— Azt hiszem, a politikai téren sem minden arany, ami fénylik.

— Ezen a téren a képviselői immunitás gátat vet alaposabb tapasztalatok szerzésének. Annyi tény, hogy alig van olyan áponczom, a ki a politikával szenvedélyesen nem foglalkoznék.

Az a pokoli gondolat, mely tavaly Lukácsi Sándor

egy fővárosi életképében cikázott — minden este harminczhatszor — most átcikázott az én agyamon Megvan, amit kerestem, ebből a még ismeretlen forrásból teleszedem magamat politikai véleményekkel.

Az orvos levezetett a kertbe, ahol a betegek éppen déli sétájukat végezték. A stefánia-uti sétálóktól csak a toilettejükben különböztek; ez valóban szomorú gondolatokat költ az emberben.

— Ime, itt egy érdekes alak, mondotta az orvos, egy középtermetű és kora emberre mutatva, aki a mellén egy 1885-ös kiállítási érmet viselt 48-as hadi éremnek tartja; éveken keresztül egy 48-as kerületben korteskedett és egy ilyen alkotmányos küzdelemben behorpasztották a fejét, hogy az esze is belerázkódott. Ezzel nagyon tanuságos lesz szóba állani.

Illedelmesen elébe állottam és a következő dialogus fejlődött ki közöttünk:

Én. Jó napot, uram!

Ő. Szabadság, egyenlőség, testvériség!

Én. Uraságod a mellét díszítő érem után ítélve, bajnoka volt hazánk legdicsebb korszakának.

Ő. Eljen Bagossy József, szeretett képviselőjelöltünk!

Én. Mint vélekedik ön Hentziről?

Ő. (Képéből kikelve) A gazember! Hát még mindig azt állítja, hogy él? Pedig tulajdon két kezemmel fojtottam meg a világosi ütközetben. Hej, szép idők voltak azok! Az osztrákokat rakásra öltük, én pedig a választás előtti éjjelen fölnyitottam a tubai molnár zsilipeit, hogy a pecsovics választók át nem jöhettek a szavazásra. És most mégis az osztrákok ülnek a nyakunkon. Hiába ontá véret annyi dicső honvéd, Bécs parancsol most is a hármás bérczek országában. A mi kormányunk átkos kormány, egyebet se tesz, csak exekválja a szegény népet és fölviszi utolsó vánkosunkat Bécsbe s ott térdepel rajta az osztrák ajtónyitogató, tányérnyalogató urak előtt. Azt mondom magának, kedves atyámfia, szavazzon mindig a lelkiismerete szerint, én csak azt mondhatom, hogy éljen Bagossy József.

— Amit ez a derék polgártárs mond, fordultam az orvoshoz, úgy hangzik, mintha velejében már hallottam volna valahol, csak valamivel körülményesebben.

— Minden függetlenségi képviselő ezt vallja, válaszolt az orvos.

— De akkor voltaképpen ez az ur igen használható tagja lehetne a függetlenségi párt akármelyik frakciójának,

— Nem hiszem, hogy a részletekben megegyezésre tudnának jutni.

Az én polgártársamon akkor már erőt vett a kimerültség, a melle beesett, a szeme bambán meredt ki üregeiből, az interview-t nem folytathattam. Akármint kérdeztem tőle, csak ezt az egy szót dadogta válaszul: negyvennyolcz, negyvennyolcz. . . .

— Itt is van egy politikus ur, mondotta az orvos, egy meglehetősen kopasz, kecskeszakállu és rendkívül buta nézésű emberre mutatva, aki kidüllesztett mellel egyes egyedül járkált föl-alá. Ez csak három nap óta van itt és a legujabb kérdésekkel foglalkozik.

— Ez az én emberem, kiáltám nagy örömmel és rögtön bemutatam magam neki.

— Szívesen állok rendelkezésére, mondotta igen nyájasan, de fentartom magamnak, hogy egyes diszkreczióba vágó kérdéseket hallgatással mellőzzek. Mert bár kiléptem a függetlenségi és negyvennyolczas pártból, de semmiképpen sem akarok olyas valamit mondani, ami elvtársaimra homályt vethetne.

Én. Mint vélekedik ön Eötvös Károlyról?

Ő. A legutóbb lefolyt válságos napokban, midőn több nagyrabecsült elvtársunk a kör kötelékéből kivált, én azok mellé sorakoztam, akik mindenekfelett a párt

egységének megvédését tartották hazafias feladatuknak. Most, hogy. . . .

Én (halkan az orvoshoz, mialatt az őrült tovább hadart). De uram, hisz ez az ember Visontai Somának Kun Miklóshoz intézett levelét mondja el nekem!

Az orvos. Szegényt, mint mondtam, csak a napokban hozták be és éppen a legujabb események áldozata. A megfigyelő osztály diagnosisa szerint nagyzási mániában szenved.

Én. Hogy-hogy?

Az orvos. Visontai Somának tartja magát.

Én. Szegény! (Ujra figyeltem szavalására.)

Ő. . . De habár hiven, ragaszkodással és kitartással máig a körnek tagja maradtam, mégis, hogy minden befolyástól menten meggyőződésemet követhessem, pártkörünkből való kilépésre határoztam el magamat.

Én. Ez logikus. Szabad kérdezni, hogy nem szándékozik-e külön pártot szervezni?

Ő. Ez a politikai viszonyoknál ma már alig lehetséges; mert Ugron a függetlenségi és negyvennyolczas pártból kihasította magának a negyvennyolczat, Eötvös pedig a függetlenségit. Az egész nevet megtartották az orthodoxok és így az én pártomnak nem jutna már semmi.

Én. Igaz. De még egy kérdésem van. Egy pártönkivüli képviselő úgy jellemezte az ön eljárását, hogy éppen ön alatt szakadt ketté a függetlenségi párt és ön a hajánál fogva emelte önmagát a párttöredékek fölé. Ott is fog lógni, míg a haja ki nem hull. Helyesnek tartja ezt a jellemzést?

Ő. Elég elmés, de nem egészen úgy van. Az én eljárásom inkább hasonlítható — szerény nézetem szerint — Salamon ítéletéhez. Minthogy mindkét fél egyképen védi a jussát a gyerekekhez, én mindkettőnek adtam igazat és gyerek hiányában önmagamát vágtam ketté. Az egyik felem Eötvössel reczipiál, a másik felem Polónyival kivívja szeretett hazám közjogi függetlenségét.

Én. Nagyon helyes. Egy utolsó kérdés. Az orvos ur azt mondta nekem, hogy ön tulajdonképpen nem Visontai Soma, hanem őrült.

Ő (nagy lelki nyugalommal). Tudom. Szeretett hazámért ezt is elviselem. De nagyon lekötelezne, ha nyilvánosságra hozná martiromságomat. A kormány, tartván attól, hogy teljes cselekvési szabadságomat kivíván magammak, tönkre fogom tenni, ide becsukatott. Mert most 67 után ugyancsak olyan osztrák policzaj kormány alatt nyögünk, mint 67 előtt.

— És negyvennyolczban, dadogta az őrült kortes, aki most mellénk szegődött.

Ő. Nem volna szíves még néhány kérdést hozzám intézni?

Én. Nagyon köszönöm kegyességét, de tartok tőle, hogy már eddig is tulságosan alkalmatlankodtam.

Ő. Ó kérem, én nagyon szívesen nyilatkozom. Sőt szenvedélyesen. Ha a lapok gyakrabban fordulnának hozzám, nem egy kérdést mutathatnának be érdekes megvilágításban.

Én. Valóban? Akkor igen lekötelezne, ha Asbóthról és az ifju csehekről mondaná el véleményét.

Ő. Az ifju csehek, midőn kötéllel koszorúzták meg Ferencz császár szobrát, ép oly tapintatlanságot követtek el, mint Asbóth, mikor Hentzi sírjára bábérkoszorút tett. Végzetes hibája a nemzeteknek, hogy nem tudnak egymással egyetértve eljárni. Ha Asbóth az ifju csehekkel kompromisszum lépett volna és a kötelet a Hentzi sírjára, a bábérkoszorút pedig Ferencz császár szobrára tették volna, akkor sem a magyar, sem az osztrák közérzet nem háborodott volna föl.

Én. Uram, ön ezt a kérdést valóban zseniálisan

oldotta meg. Nem kételkedem benne, hogy az innsbrucki diákokról ép oly éleselműen fog nyilatkozni.

Ő. Az innsbrucki diákok valóban megszegyenítik a magyar nemzetet. Mert a magyar nemzet még soha sem tudott valamit a közös hadügyminiszternél keresztül vinni, az innsbrucki diákok pedig elérték, hogy a hadminiszter visszaszította a rendeletét, mintha soha sem adta volna ki.

Meg voltam elégedve. Melegen bucsuztam el az ál-Visontaitól, aki valóban jobb sorsra érdemes ur. Az ő intelligenciájával és találó ítéletével bizony a saját szakállára is csinálhatna politikát.

Szóba ereszkedtem még több örülttel és ezek mind a legmeglepőbb tájékozottságot árulták el politikai téren. Az ő nyilatkozataik alapján hozzászólhatnék még sok mindenféle kérdéshez, de fentartom ezt magamnak a jövőre. Bucsuzáskor még megjegyeztem az orvosnak, hogy amilyen politizálók az ő betegek, nem volna rossz, ha az angyalöldi intézet újságot csinálna velük. Igen érdekes olvasmány volna.

— Nem hiszem, hogy nagyon különbözne a többi újságoktól, válaszolt ő s így nem volna érdekes. Azonkívül újságot irván, újságot olvasni is volnának kénytelenek, ez pedig nagyon fokozná elmebajukat.

Ebben megint neki volt igaza. Az Angyalöldön egyáltalán mindenkinek igaza van.

Simplex.

Kohn Dávid.

Alig néhány hónapja, hogy ezen a helyen megírtam a Kohnok természetrajzát. Kohn Tivadarról volt akkor szó, akít a történelem humora apostollá avatott különös nevének és még különösebb származásának gondos nyilvántartása daczára, és én akkor megírtam alaposan, hogy mit tartok én a Kohnok törzséről általában, amit a mi korszakunk fejlődésében különösen megmondtam és kimutattam, hogy a történelem Kohnjai nem szakadnak csak úgy véletlenségből az ágról, hanem hogy Európa történeti felépítésében nagyobb szerepük jut, mint a mennyit elképzelnénk, csak lehetne utána szaglászni a zsidó vér pályafutásának, a mint nem lehet, — és kimutattam, hogy néha napján a történelem kiczölöpözi mégis a Kohnok utját, hogy rá lehessen ismerni és el ne lehessen tagadni, mert e czölöpözésnek erős hatása és jelentősége van az emberiség életében. A mi Kohnunkban megint egy ilyen czölöpöt ver belé a földbe a történelem. Hadd lássák, merről jön a vonat. Csakhogy a mi Kohnunk nem humorát mutatja a történetnek, hanem komolyságát. Azon a területen, a melyen Kohn Dáviddal dolgozik a természet, nem új a vér, sőt a tudomány a zsidóknak második Palesztinájukká vált. Itt tehát nem hat kómikusan, mikor egy Kohn ül az érseki székbe, a komikum itt az, mikor például Pauer Imre nyer akadémikus díjat. De azért valami csendes rokon vonást mégis látok a két eseményes Kohn között; a Kohnnak konok kijátszását mint valami pagat ultimót éppen most, mikor Europa annak befogadására a legkevesebb hajlammal bír.

Megvallom őszintén, hogy nekem a Tivadar nem imponált. Hogy valakit megválaszszanak, vagy kinevezzenek, arra vajmi csekély tartalom szükséges. Kellő alázatosság, egy bizonyos kornak és sedisvacantiának szerencsés összeesése, ügyesség és emberismeret sok nülát avanciroztatott már milliomossá s ha parlamentünkre tekintünk, a mely nemzetünk választékos fleurjét képviselné, azonnal látjuk, hogy mennyi igaz képesség és tehetség kell ahhoz, hogy a fenséges nép geniének vegye. Tivadarban nekem a történet imponált, a melynek játszi

kedvét bámultam és szellemes ötletességét, a mint egy nagykomolyságu kulturkérdest egy finom mosolylyal állított előtérbe és élére minden fraseologia nélkül. Nekem Kohn, a Dávid, többet imponál. Ő tud. Neki nem kell sedisvacantia, sem kor, sem a szerencsés összetalálkozások láncza, hogy valamivé legyen; ő benne a történelem talán még szellemesebb, mintha a szellemességét a két pólusáról akarta volna bemutatni. Ott a választásban, emitt a hivatásban. Tivadarban a zsidó vér jogát, Dávidban a komoly kötelességet mutatva ki. A mivel talán azt akarta jelezni, hogy az európai kultúra talajának felszántásával kezdjed, és Olmützben végezzed, vagy azt, hogy Olmütz még azért ne szálljon a fejedbe, óh Kohn, mert tiéd a munka, tiéd a kötelesség, tiéd a verejtékes izzadás.

Tivadar ezért nem is zsidó többé. A jutalom ezt a fajt már csak halála után éri, vagy mikor már nem zsidó. De Dávid az még zsidó. Annak kötelessége: tudni és dolgozni, és megmaradni Kohnnak, hadd lássák a pálya czölöpét, hogy merről jön a vonat. Az igaz, hogy czölöpnek lenni jó. Különösen mikor 24 éves a czölöp és ő érzi, hogy vele magasabb erők játszanak az élet sakkjábláján, ami nem a legrosszabb érzés olyankor, mikor győzelmes kéznek a nyomását érzi a pion a nyakán s a pion biztosra látja, hogy valamikor királynő lesz még a parasztocskából. Czölöpnek lenni tehát jó így, ha mindjárt nem is az érseki bibor, hanem az akadémiai babér czímét hordja is homlokán, és Kohn Dávid bizonyára jól érzi magát és talán nem is cserélné a Tivadarral, amit a kor-különbség is eléggé indokoltá tesz.

Dávid persze nem is sejtí az ő jelentőségét. Ő szentül azt hiszi, hogy ő csak olyan mint bárkicsoda, a különbség csak az a vetélytársai és ő közte, hogy ő elnyeri a díjakat. Kincsem és a többi lóársai közt is csak éppen ez a csekélység volt a differencia, és ha valaki meginterviewolta volna Kincsemet, okvetlen kitűnt vala, hogy neki sejtelve sem volt az ő geniálitásáról. Hogy Kohn Dáviddal a történet csak megismétlé a régi Dávid történetét, azt ő nem tudja, azt csak az én örökké synthetizáló szemem látja, ő maga a gyermek naivságával hajítja a parittyája kavicskováját s azt hiszi, hogy az ő keze szerencsés. Pedig a történet az újra feltámadt Goliátokat akarja csak ismét moresre tanítani, amire a kis Dávidok már kipróbált eszközök.

A XIX. század végén persze más fegyverek járnak már, mint in illo tempore. A mai Goliátok koponyáit csak koponyákkal lehet kapacizálni. A XIX. század végén a Dávidok koponyáit vágja tehát a hajító parittyája a filiszternek fejéhez, hogy csak úgy nyekken beléjük.

A mai zsidónak tudni kell. Nem valamennyinek, az igaz. Van elég, aki tudás és képesség nélkül is feljut a színre, de ez a fajra nem bir jelentőséggel; a kit a faj választ ki jelentőséges szerepre, annak igazán kidombródó egyéniségnek kell lennie, ha a Goliátot akarja a faj jelentőségéről meggyőzni. Aki, mint Kohn Dávid, álltatik a serege élére, annak tudni kell.

Már hogy mi az a tudás, ez is egyike a természet nagy kérdéseinek. Azaz csak a mi kérdéseinknek a természethez. Mert, hogy egy fiatal ember gyerekkorától kezdve leverje a tudományos versenyen társait és sorra elnyerje az akadémia díjait, az egyenesen a polgári rendbe ütközik, lévén a tudás bizonyos időhöz és ettől elválaszthatatlan előkészületekhez kötve. Mi legalább úgy tudjuk, hogy a tudást meg kell tanulni. Holott én itt egy fiatal embert látok, aki rá sem érhetett soha mindazt eltanulni, amiből többet tud másoknál. Költők, írók, művészek apriorisztikus fogalmakkal jönnek a világra. Abban az írói agyban, a zeneszerző fejében veleszületett melodiák kavarognak-kóvályognak, ezeket értjük. De hát vannak köz-

gazdasági apriorisztikus eszmék is a világon? Valaki már az olasz valutával terhelve jön a világra? Valaki már tud, mikor az anyja megszüli?

Mert, hogy Kohn Dávid inkább intuitív elme, azt én tudom, aki őt, hogy úgy mondjam, neveltem. Ő is úgy tartja, hogy a nemzetgazdaság nem tudomány, azt nem kell tanulni, hanem — tudni, amint a költő tud költeni és a zeneszerző tud komponálni. De az én eszem csak nem akarja felfogni azt a másvilágot, amelyben olasz valuták és gabona határidő-üzletek is röpködnek mint szárnyaló geniuszok és pozsgás angyalok, akiket az isten elhelyez hol emitt, hol amott. Még csak éppen az kellene, hogy született nemzetgazdászok jöjjenek a világra!

Bár úgy tetszik, mintha ez volna most a történelem menete. A jövő század amúgy is a közgazdasági kérdések százada lesz, amelyek mellett minden egyéb kérdése az emberiségnek el fog tűnni, mint a sohaj. Ennek a nagy századnak közgazdasági elmékre lesz szüksége és ezeket termeli most. Kohn Dávid már a jövő nagy századnak szánt elme, s hogy éppen »Kohn«, az természetes. Az emberi kultúra maghíntói mindig a zsidók voltak; a jövő századot is zsidók készítik elő. Jobban és találébban pedig nem symbolizálhatta volna ezt a hivatást a természet, mint azzal, hogy a tudósok Kohnjai közt hagyta megszületni a jövő század egyik nemzetgazdasági maghíntóját.

Homo.

INNEN-ONNAN.

✧ **A kiválás genezise.** Ugy rémlik előttem, hogy valaki mostanában egy igen értékes munkát írt ezzel a címmel. Lehet különben, hogy nem is éppen ezzel a címmel, hanem okvetlenül ilyenforma címmel. Elvégre ez mindegy. A fődolog az, hogy ez a cím nekem ép annyira tetszik, mint amennyire nem értem — s ezért örömmel ragadom meg az alkalmat ennek a címnek a használatára. A sors, vagy inkább a politika olyan kegyes volt, hogy miután hetekig hordtam már magamban ezt az igen szép címet, vetett elem végre egy eseményt, mely némi erőltetéssel illik hozzá. Eötvös Károly ugyanis és még, vagy tizenkilencz szélbali elvtársa *kivált* a múlt napokban a függetlenségi pártból — és ennek a *kiválásnak* van bizonyos *genezise*. Különben azt hiszem, a világon minden eseménynek van *genezise*, de azért, hogy most az aktuális esemény éppen kiválás, okvetlen hálával tartozom a politika forgandóságának. A kiválás *genezise* egyébként ennyiből áll: Polónyi Géza a szélbali egyik vezére, egy veszedelmesen ügyes és furfangos taktikus, de nem *genie*; viszont Eötvös Károly a szélbali másik vezére *genie* ugyan, de ügyesség és taktikai furfang tekintetében nagyon mögötte áll Polónyinak. Hozzá mindkettő igen híres kriminális fiskális, s a Kossuth-nóta exequálásán kívül mindkettő egyéb exequálásokban és az expensótaban is jeleskedik. Misem természetesebb, hogy két ilyen ellentétes tehetségű és hajlamú vezér, egyazon dologban serénykedvén egymással, békeségben meg nem maradhatott. Emez féltékeny volt amannak ügyességére és furfangos taktikai képességére; amaz féltékeny emennek nagy szónoki és diskurzív geniejére. Hanem jóra való úri emberek ilyen privát okokból még nem vesznek össze; mindaddig nem, míg tisztességes ürügyöt, elvi *casus bellit* nem találnak az ütközésre. De azt mindig és mihamar találnak, mert keresnek. S keresés közben segítenek is egymásnak, olyformán, mint az alagút ásók: ez éjszokról furja a hegyet, tudván, hogy amaz délről kezdte ki; középpütt végre egymásra bukkannak. Az még csak meglehet, — bár nem valószínű — hogy Eötvös Károly akkor is elment volna liberáliszmusában egészen a kormány támogatásáig, ha nem is tudja vala, hogy Polónyi Gézának ultramontán hajlamai vannak; de az már

bizonyos, hogy Polónyi Gézának soha eszébe nem jutottak volna az ultramontán hajlamok, ha nem látja vala Eötvös Károlyt nemes galoppban száguldozni a liberáliszmus egyenes útjain. Kétségkívül mindkettő azért igyekezett *ilyen*, vagy *olyan* lenni, hogy kiegyenlíthetlen elvi ellentétbe jöjjön a másikkal, aki *olyan*, vagy *ilyen*. Az elvi különbséghez pedig nem kell egyéb kölcsönös jóakarattal — aztán megvan. Ők is hamar megtalálták s igen megkönnyebbültek; mert most már mehet tisztességgel, egyikük *csalé*-ra, másikuk *hajsza*-ra. A praktikusabb időszerű jó az elvi megoszlásban Polónyinak jutott; az ideálisabb, nemesebb, az ugynevezett *örökbecsű* rész Eötvösnek. Ma, holnap és holnapután mindenesetre jobb dolga van az olyan ellenzéki férfinak, aki az urakkal és papokkal együtt szidja a kormányt; később azonban mégis csak annak neve lesz *aranybetűkkel bevésve a szabadelvűség márványlapjaira*, ki önzetlenül lemondva a muló úri és papi népkegyőről, feláldozta kényelmét és a muló sikereket a *szent liberáliszmusnak*. Szóval Polónyi a mai verébre dolgozik, Eötvös pedig a holnapi tűzokra. Ennyi a *kiválás* egész *genezise*, melyhez még csak annyit tehetünk hozzá, hogy Eötvössel együtt azok váltak ki, akik közel laknak az „*Abbazia*“ kávéházhoz, ahol esténként Eötvös gyönyörűen adomázik; Polónyival ellenben azok maradtak, akik a pártkörhöz laknak közelebb. Az egy Pázmándy Dénesnek közömbös és mindegy az egész dolog. Az ő háza ugyan az „*Abbazia*“-val éppen szemben az Andrássy-úton van, de azért ő mégsem vált ki Eötvössel. Mert ő — bárhol is a háza — jobbára Párisban, vagy Bécsben lakik. Onnan pedig csakugyan ép oly messze van az „*Abbazia*“, mint a függetlenségi 48-as pártkör.

* * *

✧ **Az önzetlenség netovábbja.** Thaly Kálmán mindig megbámulni való ember volt. Költő korában olyan verseket írt, amilyeneknek elkövetésére csak egy tudós képes. Tudós korában viszont annyi fantáziával kutatót a múltban, amennyivel bátran meg lehetne írni egy kötet kuruczballadát. De mégis politikus korában bizonyította be leginkább, hogy ő egészen ritka kivételes ember. A minap ugyanis, mikor a nagy szélbali összevesző gyűlést tartották a párt előtt két indítvány feküdt: az egyik Eötvösé, a másik Thalyé. Kik fogadják el *Eötvös* indítványát? — *Én igen!* süvölti *Thaly*. Mindamellett Eötvös indítványa kisebbségben maradt. S kik fogadják el *Thaly* indítványát? — *Én nem!* süvölti *Thaly*. Igenis, ez úgy történt: Thaly Eötvös indítványát elfogadta, de a saját indítványát nem. Ez már igazán dicséretes objectivitás, de még ez sem minden. Thaly annyira vitte a példátlan önzetlenséget, hogy kilépett a pártból, megneheztelvén, amért a párt többségének az ő indítványa kellett és nem az Eötvösé. Azt hisszük, ez az első eset a világtörténelemben, mikor valaki nem saját indítványába, hanem a felebarátjába szerelmes. Eddig csak az asszonyok dolgában voltunk így.

* * *

✧ **Koszorus János.** Szegény Asbóth! A rövidebb eszüek most tüzet okádnak ellene, a hosszabb eszüek pedig hahotázva kacagnak rajta. De hisz akkor mégsem »szegény Asbóth!« Mert ez elvégre mégis hatás s ő világéletében mindig csak ezt vadászta. Ha meglőtte, sose bánta: bak-e, vagy suta, hanem örült neki, mint a vak Laczi a két szemének. Tehát semmi szánakozások, — Asbóthnak inkább gratulálni kell. Beszélnek és írnak róla — s nos, »mein Liebchen was willst du noch mehr?« Asbóth koszorut tett a honvédszoborra. Már ez is némi feltűnést keltett. Mint juthatott ez ennek a legitimista szenvelgőnek eszébe? Másnap kisült, hogy ezt a kis feltűnést csak ouvertureképen bocsájtotta előre, melyet a nagy feltűnési opera még csak azután követett. A honvédszobor után ugyanis, a háza egyik legbüszkébben viselt monoklijának férfiúi tartozéka elment s megkoszoruzta Hentzi sirját... No, hiszen hát mi

ezért nem kiáltunk tüzet. Hentzi, akármilyen rútul vétkezett is a magyar ellen, császárárt ritka hűséggel s eszeveszett önfeláldozó vitézséggel szolgálta. Abban az országban, ahol Pálffy Mór gróf a diadalmas főrendi ellenzék egyik vezére s a közvélemény és a chauvinista sajtó egyik kedvence lehet, abban az országban Hentzi sirjának megkoszorúzása nem nemzetellenes botrány. Nem is nemzetellenes botrány, amit Asbóth cselekedett, csupán óriási, ellenállhatatlan, feneketlen kórikum. Mert, ha valami országra szóló nagy testület tesz vala koszorut Pest bombázójának sirjára, azt mondanók: ez is az idők jele, mint ahogy az Pálffy Mór gróf új szereplése. Hanem egyes ember egyetlen egy sincs az egész magyar hazában, aki a közneveltség kihívása nélkül — à la »Ugocsa non coronat« — eltánczolhatná azt a koszorúzó magyar szót a vitéz Hentzi sirjánál, amelyet ott Asbóth tánczolt el magyar diszruhában. Akár hős, akár gonosztevő volt is az a Hentzi, mindenesetre — tragikus nagy szerepénél fogva, — nagyobb alak volt, mintsem hogy egy magyar lovagiaskodó kegyeleme sirjában megtisztelné, vagy hogy egy magyar átká nehezebbé tenné neki a földet. Hát ha még az az egy magyar szegény fejevesztett Asbóth! Azaz nem szegény, mert lám, irunk és beszélünk róla s neki a komikus herostratesi dicsőség is hizeleg. S határozott szerencséje van. Egyik lapban testvére — egy igen tiszteltreméltó, nemesen érző honleány — még egy nagy nyílt levelet is ír hozzá, melyben a koszorú János ur ellen kesereg a keserűségében is kedveskedő testvéri szívből. Mily büszke lehet a monoklis férfi erre a levélre! Hisz meg van ebben irva, hogy ő a szobor leleplezésnél a legdélcezebb alakok közé tartozott. Asbóth János bizonyára boldogságban úszik, — ekkora sikert nem is remélt. Igazán kár volt őt annyi éretlen újság-szidalmon és érett hahotán kívül még ezzel a családi megrovással is nyilvánosan megjutalmazni. Elvégre, a legjobb családban is előfordulhat, hogy valamelyik tagja valami olyast követ el, amiről legjobb — legalább a családbelieknek — mélységesen hallgatni.

* * *

☆ **Schmerling és Thun.** *Schmerling*, aki osztrák főminiszter korában meg akarta enni a magyar nemzetet, meghalt. Még eddig a lapoknak nincs értesülése a felől, hogy Asbóth János tett-e koszorut a ravatalára, avagy nem. Lehet, hogy nem, mert hiszen *Schmerling*ről kisült, hogy aránylag igen szelíd német theoretikus volt, aki azt képzelte, hogy egy békés szisztema megtörheti azt a nemzetet, melybe az osztrák katonai erőszak bicskaja is századokon át mindig beletört. Méltán tarhat tehát Asbóth János attól, hogy az ilyen jámbor osztrák megkoszorúzása nem keltene Magyarországon semmiféle indignációt, vagy szenzációt. Kár volna a koszorú árért. *Thun* volt osztrák magyarfaló miniszternek, a hirhedt pápenszerzőjének pedig, ugyancsak e napokban, szobrot emeltek Bécsben. Hogy erre a szoborra is koszorut helyezett volna lovagias nemzeti megbocsátónk, arról szintén nem tudnak a lapok. Arról ellenben tudnak, hogy egynémely magyar filológiai tanárok elmentek a szobor leleplezésére. Mentségük ezeknek a tanároknak, hogy nem igen tudták, ki is volt az a *Thun*. Mert *Thun*, bárki lett is légyen, semmiféle összeköttetésben nem volt a görög-pótló tantárgyakkal. Már pedig ami a görög-pótló tantárgyakon tul megy, az meghaladja egy jelenkorbeli magyar filológiai tanférfi minden fogalmát.

* * *

* **Visontai Soma.** Vala pedig piros pünkösdi napja, amikor is a legkülönbféle hitek apostolai lángoló nyelvvel fordulának a nemzethez, hirdetni az Idvezítő Dicsőséget. Annysira nagy erős vala pedig az apostolok oszlása, hogy egészen széjjeloszolának és leve egy pártból kettő. És az elsőben régi hit szerint dicsérik az Urat, a másodikban új hit szerint. — Élt pedig a régi hitűek táborában egy kegyes és istenfélő férfi, neve szerint *Visontai Soma*, aki, bár az Urat legeslegrégibb hit szerint

hitte és az Idvezítő eljöveteletét mind e mai napig csak várja, mégis kedves vala a régi hitűek szemeiben és felruházták a tollvivő hivatallal. Ám vasárnapról hétfőre virradó éjszaka évadján megjelenék e kegyes férfi előtt az Ur angyala és szóla hozzá, mondván: »Soma, te alszol?« Felele Soma, mondván: »Bátorkodom, mivelhogy éjfél után egy órakerék feküdtem le...« Szólt viszont az Ur angyala: »Soma, ne aludj. Feledéd az Urat, aki apádat kivezette a szolgaság országából és száraz lábbal engedé általjutni a veres tengeren?« Felele Soma, mondván: »Semmiképen nem feledém apám istenét, mivelhogy ugyanis eleget emlegetik őtet.« Szólt erre az angyal, mondván: »Ha nem feledéd, hogy maradhatsz azok között, akik más hitet vallanak? Ime, külön menének a régi hitűek, külön az új hitűek és te, aki a legrégebb hitet vallod, te nem építész külön oltárt a te külön Uradnak?« Így szólván, eltűnék az Ur angyala, hagyván a házmesternél kapupénz helyett egy tüzes szablyát. Soma pedig virradóra kelvén, szívére vevé az angyal intelmeit és beparancsolván magához íródeákjait, három rendbeli levelet íratott velők. Az elsőben tudatta a régi hitűek pásztorával, hogy kilép az aklukból. A másodikban tudatta ennenmagával, hogy belép a maga aklába. A harmadikat pedig elküldé messze nyugatra a Taliánok országába, kérvén az ott élő ősz öreg prófétát, adná az áldását erre az új akolra is.

* * *

Találkozás.

Az utcákon egy kis sereg	S az utcásarkon dob pereg,
— Öreg, törődött emberek —	És szembe velük egy sereg
A várba lassan ballag,	Jő egyfőrmán kilépve.
Kopott atillájuk felett	Katonarend, csukott sorok,
Kis emlék, nagy jel — ott lebeg	S fölöttük büszkén ott lobog
A háromszínű szalag.	A szent zászló a légbe!

Ősz a haja, szakállá gyér,	És míg rohamra szól a dob
Erében langyos már a vér	Ily szívekben ott dobog
A sok derék vitéznek,	A verseny vágya, kéje.
Kik vészszel szálltak szembe akkor,	Egészséges gyerek csapat
Ma már fejük lehuzza a kor,	Tornára jön: im ott halad
De még előre néznek.	A haza büszkesége.

A bot s mankó ül ünnepet	Arckuk ragyog, feszül a kar,
A kardnak, mely ma vette meg	A vér, a kedv mind fiatal,
Budát kemény csatába'	S amint egy sorba' vannak,
Szemükben nagy nap fénye kél,	Pirosuló ingeik felett,
Szívekben megpezdül a vér,	Nem emlék, csak jel — ott lebeg
... És mennek föl a várba.	A háromszínű szalag.

Dobszón gyerek s agg egyre lép,
Sapkát emel az ifju nép,
És tiszteleg a vénje,
S amíg egymásra néznek ők,
Jövő a multat, mult jövőt,
.... Fölöttük glória fénye.

Beöthy László.

* * *

♂ **Zarándokutak Rómába.** »Elindula Szent Péter Rómába, botját veté vállára haragjába.« Csúfondáros kis nóta beh aktuális lettél, valamint te is, te régi agyoncsízított mondás: minden ut Rómába vezet. Eleinte szinte meglepett az a zarándoklási mánia, mely elfogta a katolikus híveket s mely az idén immár harmadszor hajtja őket a héthalmu városba, a háromkoronás egyházi fejedelelemhez. Arra is gondoltam, hogy ime a középkorbeli tánczó düh egy újabb változatával van dolgom. Pedig hát a dolognak sokkal egyszerűbb magyarázata is van. Az egyházpolitikai ügyek mostani állása élénkebb összeköttetést igényelvé Budapest és Róma között, szükségessé lett a gyakoribb érintkezés. Minthogy pedig az egyház látható feje a Vatikánból

lábát soha ki nem teszi, a mi egyházi főuraink kénytelenek hozzá elmenni. Hogy pedig e szóbeli érintkezésnek valami elfogadható forma is adassék, meginvitáltatik a jámbor hívek serege egy kis kegyes zárándokolásra. Oh a nép, az istenadta nép! Milyen édes öröme telik abban, ha statisztaként jelen lehet azokon a konferenciákon, melyeket az egyház nagy férfiai a maguk érdekében folytatnak. De azért minden úgy van legjobban, ahogy van. A főpapoknak politizálniuk kell s hiába — a nép, bármikép tömjék is meg liberális önérzettel, szükségét érzi annak, hogy úgy néha-néha térdén csúszszenék s alázatos főhajtással valami emberi lábat csókoljon.

* * *

Bismarck megszólalt. Szavának mennydörgő hangja nem rázkódhatta meg Európát, a börzei árfolyamok is zavartalanul hömpölyögtek tovább az »adok« és »veszek« partjai közt. Hej valamikor Bismarcknak minden szava egy-egy bomba volt, mely sisteregve repült a kijelölt célhoz és rombolva, pusztítva tört utat magának; ma ezek a szavak apró labdacso, nem a mások ártalmára, hanem a saját enyhülésére való. Jaj, a vén sas nagyot változott. Nem rémiti halálra Európa baromfiát, meghuzódik csendesesen ősi fészkeiben; utolsó szál tollait arra használja, hogy néha-néha egy ujságcikket ír velők. Hol az öreg vasbuzogány? Hol a süvítése, mikor kemény csapásai hullottak? A tömör vasat megnyújtotta az idő és lett belőle vékony hur. Hej, milyen mélabusan szól azon a szentimentális német cziterán. A héten is megpendült. Nem volt valami ünnepi alkalom. Egy iskola-alja gyerek májusi kirándulás alkalmával ejtette utba az öreg sasfészket. És Bismarck, ki egykor Európát, mint egy iskolásgyereket sarokba állította, most az iskolás gyermekekkel elbeszélgetett, mint vele egyenrangú férfiakkal: »Kedves gyermekeim, nézzetek meg engem, én vagyok a mult, ti pedig vagytok a jövő«. Hát a jelen? kiáltott közbe egy kotnyeles kis diák. »Jelen csak a grammatikában van, kis fiam, mert jelen voltaképpen nincs is, amit jelennek mondanak, az félig mult, félig jövő. De azt csak az élet iskolájában tanuljátok meg. Gyermekeim, belőletek is apák és anyák lesznek idővel.« »Hát Bismarck bácsi nem hisz már a gólyában?« vágott közbe egy kékszemű nebulo. »Köszönöm a figyelmeztetést. Majd ha felnőtök és a gólyák új generációval népesítik be a világot, akkor gondolatok hálával a jó Istenre és emlékezzetek vissza én rám is.« Így beszélgettek, így mulattak egy darabig együtt. Utoljára az öreg Bismarcknak olyan jó kedve kerekedett, hogy egy régi bursch-nótára gyűjtött rá, el is énekelt a gyerekekkel. A melódiája egy kissé mélabus, a szövege magyar fordításban körülbelől így szól:

Mikor én még legény voltam,
A kapuba kiállottam
Egyet, kettőt kurjantottam,
Mindjárt tudták, hogy én voltam.

De most már hogy öreg vagyok
A kapuba kiállhatok,
Akárhányat kurjanthatok,
Mégse tudják, hogy ki vagyok.

* * *

A virágkorzóról. (Guba Márton veszprémi tűzkárosult levele nyomán.) Kedves cselédjeim! Pénteken elvégeztem idefönn a dolgomat, haza is mehettem volna, de azt mondták, hogy valami nagy ünnepség lesz itt a mi javunkra. Azért hát itt maradtam, hogy saját szememmel láthassam, mit mivelnek mi értünk ezek a jó városi urak. Bizony nem bántam meg ezt a kis késedelmet, mert mondhatom, ilyet még nem is álmodtam, nemhogy láttam volna. Annyi pompa, olyan parádé volt itt, hogy pironkodva, félve húzódtam egy fa mögé. Mennyi parádés hintó, mindmegannyi virággal felczifrázva a rudjától a sarog-

lyáig, de még a lószerszám is mind tele aggatva a legfájtóbb bolti virággal. És a hintóban ültek a szépséges uri népek: Herczegek, meg grófok, a leghitványabbja is báró volt. És mindennek a sok uri népnek az volt a legfőbb óhajta, hogy mi rajtunk, tűzkárosult veszprémieken segítsen. Két kézzel dobálták a czifránál czifrább virágbokrétaikat. Ti otthon azt nem értitek, hogy micsoda segítség az, ha virágot szórnak az emberek. De láttatok volna csak, majd másképp gondolkoznátok. Láttatok volna csak azt a temérdek uri asszonyt, hogy nem kimélték se költséget, se fáradságot a kocsijuk feldíszítésére és két álló óra hosszáig mosolyogtak, mind csak azért, hogy a mi sirlalmas helyzetünkön segítsenek. Bizony soha meg nem hálálhatjuk a jó'karatjukat. Csak azt szerettem volna, hogy az otthon valók is láthatták volna ezt a gyönyörű parádét, hadd felejtették el volna egy időre a bajukat és hadd tanultak volna ezektől a jó uraságoktól jó kedvvel mosolyogni. Azt mondom én nektek, kedves cselédek, soha meg nem hálálhatjátok ezeknek a jó uraknak a szíves fáradságukat. Annyi költségbe verték magukat, mintha nem is egy város, hanem legalább is egy megye égett volna le. Majd otthon szóval többet beszélek el, ha összeülünk a házikónkban, amit az isten és a virágkorzó segítségével újra felépíthetünk.

IRODALOM.

Potpourri.

Szerencsés ember ez a Karczag, boldog és irigylendő. Az udvariasság legelső szabálya ellen vétenék, ha nem irigyelem mindennek felett a szépséges-szép feleségeért — istenem, ha én az ő helyén volnék, sohse kacérkodnám a múzsával, mindig csak a Kopácsy Juliska aszszony kék szemét bámulnám. Milyen szerencséje az is, hogy a vidéki hírlapírás ismeretlenségéből minden nagyobb fáradság nélkül, egy kis türelemmel és kitartással, feljutott az első magyar színpadra és itt mindjárt a második darabjával olyan sikert ért el, amilyent a mi hideg közönségünk csak keveseknek juttatott. Aránylag fiatal kora ellenére a lapok ma már röstellik tehetséges fiatal írónak nevezni, és csak az isten óvta meg attól, hogy a könyvmatosok még nem biggyesztették a neve elé a fatális »kitűnő« epithetont. És szerencsés végre azért is, mert a szerencséje közepette meg tudta őrizni azt az önkritikát, amely az önbizalmat nem engedi önhiúsággá túltengeni. Nyugodt és szerény ember, aki nem kiált tüzet és nem jajgat klikkeskedés és rosszakaratu elnyomás felől, ha a lapok nem is hasonlítják mindjárt Shakspererrel össze és Angerennél nem is czinkografáltatják meg az arczképét. Túri és méltányolja a bírálatot, ami érdem számba megy nálunk, ahol némely nagyképu ugynevezett író, akinek egyéb érdeme nincs, mint hogy a kenyere javát már megette, hanyatt esik az elképedéstől, ha a fiatalabb generáció porban nem fetreng előtte. Ó mi szegény fiatalok! Nem elég hogy későn születünk a világra, amikor minden témát elírtak és minden babért lelegeltek előttünk — még az apáink bűneiért is nekünk kell vezekelnünk, amiért ők pusztá gyengeszívűségből nem egy ólomtrunkusnak elhítték pusztá becsületszávára, hogy ő voltaképen színezüst monumentum.

Karczag Vilmosnak* egy új kötet elbeszéléséről, a *Romokról*, referálunk ehelyütt és ha nem is kiáltjuk ez alkalomból, hogy ne nektek Jókai, Maupassant, Kipling! le vagytok pipálva — annyit teljes igazsággal állithatunk, hogy a nemes ambícióval és ez ambícióra érdemes talentummal megírt kötet nem kisebbíti az új drámaírónak a közönség szemében egy csapásra megnövekedett alakját.

A kifogásaimmal hamar elkészülhetek. Kifogásolom benne azt a megint csak irigylendő tulajdonságát, hogy a világot egy boldog, rendezett viszonyok közt élő erkölcsös ember szemüvegén keresztül látja. Mi, akik véneknek születünk erre a szürke világra, akik a bölcsönkben kezdünk meg a tagadást és csak hetvenéves korunkban leszünk naivok — ha ugyan eléünk addig — mi szinte kételkedünk az olyan író bona fidesében, aki, bár nagykoru, még mindig hisz az erény győzedelmében, a rossz bukásában és vérző szívvvel látja olykor a nemeset vérezni és az aljast diadalmaskodni. Minekünk minden társadalmi rend és szabály csupa nyakunkba szakadt akadémikuskodó kölöncz, és természetesnek tartjuk, ha az individuum minden értelmi erejét és ravaszságát ezek kijátszására fordítja. Mi nem hiszünk a szerelem szüzességében, a házasság tisztaságában; minékünk az asszony kíváncsú jószág — annál kíváncsúbb, mentül tilosabb úton szerezzük meg magunknak. Nem így Karczag. Már a Lemondásban láttuk, mint tagadja meg az ifju Korolán gróf a szíve minden vágyát és mint bujdosik a bűn elől idegen világokba. A most megjelent kötetnek is ilyen bánatosan lemondó a tenorja — csak huzzuk az igát, viseljük a keresztet, amit a sors ránk mért, de sohase távolodjunk el az igaz, a helyes, az erkölcsös útról. Könnyű annak lemondást prédikálnia, aki maga elérte mindazt, amit ember érhet el! Az ilyen író hasonlatos ahhoz a milliomoshoz, aki feddi és inti az ifju nemzedéket: nézzétek fiaim, nektek csak szivarra kell egy hónapra harmincz forint — annyi, amennyiből egy szegény hivatalnok hatodmagával él meg!

Egyébként a kötet öt elbeszélése, öt érdekes és gonddal kidolgozott történet. A legmeghatóbb és legfinomabban kieszelt kétségkívül a *Vadak közt* című kis história. A Kerekes János dolgáról szól, aki a felesége rossz bátyja révén valami gazdasági bajba keveredett és megkapta érte a maga félesztendejét. Ezt a karmáj közé került szegény, ártatlan embert szemén-szedett gazember társai izekre szedik és halálra marczangolják a lelkét. A legkomiszabb fogházi viccet alkalmazzák rá, hogy halálra gyötörjék. Egyikőjük este észrevétlen egy pad alá bujik és a csizmájába beszélve, azt az illúziót kelti a szegény Kerekesben, hogy az utcáról mondanak neki üzenetet a szegény, jámbor szép kis felesége felől, akitől haragban vált el és akit ekkor meg is vert. Napról napra hallja az ijesztő üzeneteket, amelyek az örülésig felcsigázzák amugy is beteg kedélyét. A betyárok maguk is megijednek azon a pusztitáson, amit szegény társuk lelkében miveltek és jóvá akarják tenni hibájukat. Azt gondolják, egy kis szabadság mindent helyrehozhat; aznap este hát azt izentetik a csizmaszáron keresztül, hogy gyere haza Kerekes János, haldoklik a feleséged. A szegény rab szabadságot is kap. Fegyveres őrs kíséri a kunyhójához és amire odaér és a hűséges asszony boldogan rohan elébe, a zaklatott embernek megháborodik az elméje és soha többé ki nem gyógyul.

A kötet többi darabjai: egy pár pszichológikus gonddal megírt házasságtörési és csábítási história és mélabus genrekép csak öregbiteni fogja azoknak a számát, akik Karczag Vilmosban egy komoly és nemes irányú író tudvözöltek.

Sajó Aladár fiatal hirlapíró *Katonáéknál* czimen egy nagy izléssel kiállított illusztrált kis kötetben mondja el a császár szolgálatában szerzett tapasztalatait. Híven és érdekesen festi ezt a külön világot, amelynek csakugy megvannak a maga bolondjai, boldogai és áldozatai, mint a mi polgári világunknak. Az önkéntesek sajátos helyzete sem kerülte el figyelmét, akik a tiszték bizalmatlanságának és az altisztek ravasz rosszakaratának szírtjei

között többnyire épen hajóznak a tartalékos hadnagyság aranycsillagos révében. Különösen ezeknek lesz kellemes olvasmány a kedves kis kötet, amely Singer és Wolfner kiadásában jelent meg.

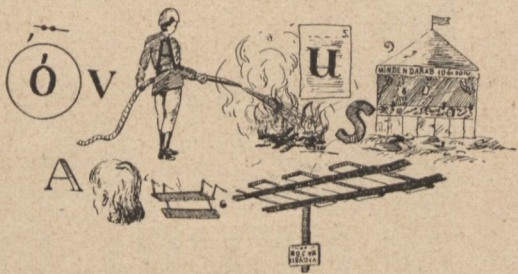
*

Vékony Antal máramaros-szigeti professzor az Arany János iza-parti hű barátja, Szilágyi István biztatására végbevittte azt, amit Arany János rövid kísérletezés után abban hagyott: lefordította a *Zrinyiászt* magyar nyelvre. Szilágyi István előtt biztatásai közben bizonyára a Simrock példája lebegett. De más dolog a *Niebelungen-Lied*, amelynek a nyelve nemcsak ódon, hanem a mai irodalmi német nyelvtől elütő dialektus is, és más a *Zrinyiász*, amelynek nyelve darabos ugyan és pongyola, de amelyből mégis sok ifju magyar titán megtanulhatná a magyar szót. A Szigeti veszedelemben nekünk a tartalmánál nem kevésbé drága a darabossága és egyenetlensége, mert roppant erőt látunk abban, aki ilyen formátlan nagy henyé köveket ilyen büszke, egyenletes várrá tudott összehordani. De ez az elvi kifogás ne kissebbitse a Vékony Antal érdemét, aki sok izléssel, gondnal és ügyességgel ültette át ezt a klasszikus remeket a mi mai nyelvünkre — jobban mondva az Arany János époszi nyelvére. Az eredetivel szemben mindenesetre nagy előnye e fordításnak a kellemes, szabályos, choriambikus lejtésű és tiszta rimű verselés — viszont Zrinyi Miklós megfordulna sirjában, ha azt a sok önkényességet látná, amit fordítója épen formai okokból az egyes versrendek tartalmán elkövetett. De azoknak, akik az antipyrin ostyában szedik, jó szolgálatot tesz ez a simanyelvű, csengő fordítás és mi is méltányoljuk ezt a törekvést, amely ilyen szép kerülő úton vezet vissza satnya nemzedékünket a magyar erő, magyar vitézség és magyar művészet hőskorához.

Pató Pál.

Stambul felé. A magyar királyi államvasutak menetjegyirodája évek óta a legnagyobb buzgalmat fejt ki, hogy kelet felé élénk személyforgalmat létesítsen. *Schwimmer Pál*, az iroda főnöke, minden esztendőben személyesen vezet egy-egy nagy kirándó-társaságot Konstantinápolyba és magas összeköttetései és személyes tekintélye alapján ezek a társaságok nemcsak magánkörökben, de legfelsőbb helyen is a legszimpatikusabb fogadtatásban részesülnek. A menetjegyi-iroda kirándulásainak így igen fontos missziójuk is van, amennyiben török irányadó körökben úgy fogják azokat föl, mint Magyarországnak a »török testvérek« iránt táplált rokonérzésnek nyilvánulásait. A legújabb kirándulás résztvevőinek is sok mesélni valójuk van azokról a tisztességek-ről, és a török vendégszeretet megnyilatkozásairól, melyeket tapasztaltak. A szultán szertartásmestere a kirándulók egy küldöttsége előtt felséges urának legnagyobb örömét fejezte ki, hogy a magyarokat fővárosában üdvözölheti s azon reményét, hogy ezen látogatás minden esztendőben ismétlődni fog. A szultán tovább három hadsegédét rendelte melléjük, akik megmutatták nekik a kincstárat, a szultáni palotát, a legközelebbi selamlakra pedig az előkelő idegenek számára fenntartott helyet bocsátották rendelkezésükre. A selamlík után, melyen a magyarok lelkes éljenzéssel üdvözölték az uralkodót, dejeuner-re voltak hivatalosak. A szultán továbbá egy dr. *Major, Széchenyi* pasa és *Schwimmer Pál* és *Henrik* urakból álló küldöttséget fogadott, mely a tüzoltók albumát nyújtotta át neki, melyet azok a tavalyi kitüntető fogadtatásért való haláljuk kifejezéseképen a szultán számára készítettek. A szultán e figyelemért meghatóttan mondott köszönetet. — A menetjegyi iroda működése erős támasza *Lukács Béla* kereskedelmi miniszternek a kelettel való kereskedelmi forgalom élénkítésére irányuló sikeres törekvésének. Ott, ahol az emberek személyesen megismerik egymást, ott a kereskedelmi összeköttetések hamarabb létesülnek. Ez a személyes érintkezés a menetjegyiroda révén a jövőre még élénkebb lesz, a mennyiben *Schwimmer Pál* jelenleg egy nyugati kirándulás létesítésén fáradozik, mely keleti szomszédainkat, különösen konstantinápolyi lakókat fog Budapestre vezetni. Szemben azzal a kiváló szeretetreméltósággal, melylyel a magyarokat Konstantinápolyban fogadták, helyén való lesz, ha a török kirándulókat a magyar főváros is illő figyelemben részesitené. Nem is kételkedünk benne, hogy ugy a főváros maga, mint a kormány ez alkalommal a magyar vendég szeretetet érvényre fogják juttatni.

KÉPTALÁNY.

A 21. számban közölt képtalányok megfejtése:

I.

Hirdetések.

II.

Kézimunka.

Helyesen fejtették meg: Szigethy Margit, Ujhelly Janka, Berger Malvin és Adél, Krizsán Ernőné, Joó Margit, Wolf Irén és Helén, Burián Anna, Csipkai Pálné, Weisz Lipót, Cserei Mariska, Gál Olga, Fehér Vilma, Gross Irén, Tenkei Adél, Frits Blanka, Ligeti Hermin, Kürtös Istvánné, Plesch Olga, Czapek Malvin, Hegyi Sándorné, Biringier Gizella, Futaki Győzőné, Kondor Amália, Halász Irma.

HETI POSTA.

Éljen a király! (Énekli egy jövő ezredbeli hegedős.) Mít tudjuk mi, hogy a jövő ezred kobzosai miről fognak csilingelni? Annyi bizonyos, hogy ez a vers nagyon csifra, nagyon sallangos és nagyon üres. Megbocsátja tehát, ha a zeneszerzőket nem figyelmeztetjük rá. Minek tudják meg a zeneszerzők is, hogy Ön milyen gyarló verseket ír?

Budapest. A virágkorszórolt irt kép oly későn jött, hogy kénytelenek voltunk róla lemondani. Akik ott voltak ugyanis tudják, milyen szép volt, akik nem voltak ott, azoknak hiába magyaráznók. Majd megrajzoltatják a képes lapok.

Nagyvárad. V. Hetilapnak semmi esetre sem lehet az a rendeltetése, hogy Önt az összes napi újdonságokról tájékoztassa. Ez a napi lapok feladata. A mi lapunk minden olvasójáról föltételezi, hogy au fait van a napi eseményekkel. Ha vonatkozásainkat meg nem érti, vessen magára.

Győr Irmuska. Fehér ujjacskái nagyon kedves és gyöngéd dolgot műveltek, mikor azokat a meleg sorokat papírra vetették. Ezer köszönet! Ezer üdvözlés!

Papageno. Csak belmunkatársaink közleményeit adjuk álnevek alatt. Ez előjog és kitüntetés egyszersmind. Egyébiránt több morális erő kíváncsít ahhoz, hogy valaki egy fényesen megírt cikk alól a nevét kihagyja, mint Ön gondolná.

KÖZGAZDASÁG.

A Budapesti Bankkegyesület r. t. Erzsébet-tér 19. sz. Részvénytőke 3 millió forint. Általános tartalékalap 600.000 frt. Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre, pénztári utalványokra, chek számlára

4%

kamat mellett, minden levonás nélkül, leszámítol váltókat, ad jelzálogköcsönöket első és második helyre, vesz és elad értékpapírokat, melyekre előleget ad, kibocsát sorsjegykönyvecskéket, elvállal tőzsdei megbízásokat a budapesti és külföldi tőzsdénél, végre beszerez tőkebefektetésre alkalmas értékpapírokat a legjutányosabb feltételek mellett. Kérdezősködésre szívesen szolgálgunk felvilágosítással.

A Magyar Francia biztosító-részvény-társaság Beniczky Ferencz elnökle alatt e héten tartotta meg tizenharmadik rendes közgyűlését.

Az egyes ágazatokban az intézet a következő eredményeket mutatja ki: A tűzbiztosítási üzletben a díjbevétel 3,563,935 frtot tett; az intézet 1892-ben 109,131 új kötvényt állított ki az 1891-ben

kiállított 94,501 kötvénnyel szemben; bejelentetett 3493 kár, melyekből f. évi április hó végével mindössze 48 kár 7077 frtnyi bejelentési összeggel van függőben.

A jégbiztosítási üzletben az intézetnek díjbevétele 536,183 frtot tett; kiállított 18,524 kötvény, bejelentetett 3116 káreset. A baleset biztosítási ágazat 63,956 frt díjbevétele eredményezett. Az életbiztosítási ágazat különféle czimek alatti bevételei 4,734,272 frt 33 krt s kiadásai 4,699,751 frt 85 krt tesznek. Valamennyi ágazat nyeresége 483,327 frtot tesz, tehát a 410,707 frtot tevő üzleti költségekkel szemben a fölösleg 72,620 frt és az 1891 évről áthozott nyereség hozzáadásával a tiszta nyereség 101,551 frt. Az intézet tartalékai 1892-ben 136,621 frttal emelkedtek, tehát a társaság biztosítéki alapjai tőkében és tartalékokban 6,808,741 frt 37 krt tesznek. A későbbi években esedékes díjkötelezvények 7,992,834 forintot képviselnek A 101,551 frt tiszta nyereségből az alapszabályszerű levonások után fenmaradó 100,538 frt 69 kr. hová fordítására nézve javasolja az igazgatóság, hogy

a) 34,564 frt 86 kr a tűzosztályi díjtartaléknak 750,000 frtra való felemelésére fordítassék, mely díjtartalék ezáltal az 1892 évi díjbevétel 36 3/10-ával,

b) 10,000 frt a mérleg vagyon tételei között nyilvántartott irodai berendezés és felszerelés számlának 40,000 frtról 30,000 frtra való csökkentésére és

c) 30,000 frt a tartaléktőkének 170,000 frtról 200,000 frtra való emelésére fordítassék, végül:

d) a fennmaradó 25,973 frt 83 kr új számlára átvitessék.

A felügyelő-bizottság felolvasott jelentésében konstatálja, hogy a zárszámadások alapszabályszerűleg készültek és az igazgatóság javaslatait magáévá téve, azokat elfogadásra ajánlja. A közgyűlés a mérleget, valamint az igazgatóság előterjesztését egyhangulag jóváhagyta és a felmentvényt az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak megadta.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: KISS JÓZSEF

VII., Erzsébet-körut 6. szám.

Egész selyem, mintázott Foulárdokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 85 krtól 3 forint 65 krig — valamint **fekete, fehér és színes** selyemszöveteket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig szállít — sima, kockás, csikos virágos, damaszolt minőségben (mintegy 240-féle dispositió és 2000 különböző szín és különböző árnyalatban) szállít postabér és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. és kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. 2

Zongoravásárlóknak különös figyelmébe ajánljuk a **KLINGER**-féle zongora- és pianótermeket Erzsébet-körut 1. sz. a hol a világ legjobb gyártmányai közöttük Ehrbar, Peine, Lyra, Erard, stb. zenei szakismerettel gondosan kiválasztva ez időben legolcsóbban eladók és bérelhetők. Budapesten, Erzsébet-körut 1. sz.

A BUDAPEST

TERÉZVÁROSI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Ideiglenes helyiségei: VI., Andrassy-ut 1-ső sz.

Részvénytőke: 2,500,000 korona.

Elfogad **betéteket** takarékbetét-könyvecské és pénztári-jegyek ellenében **4%-os kamatozással**, valamint folyószámlában (Check-számlán). (A 10%-os betétkamatadót az intézet fizeti.)

Leszámitol váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra, megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett.

Üzleti órák: délelőtt 1/2-9—1/2-1-ig, délután 3—ig.

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN UTÓDA

PROMONTORI

COGNAC- ÉS BORSZESZ-GYÁR.

IGAZGATÓSÁG: BUDAPEST, RUDOLF-RAKPART 7. SZ.

NEW-YORK

életbiztosító-társaság.

Alapított 1845-ben, tisztán kölcsönösségen alapszik minden utánfizetési kötelezettség kizárásával. Miután részvényesei nincsenek, az összes tőke és nyereségek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1891. évi zárszámadásból:

Aktívák összege	fr. 652.721.830
Évi bevétel	> 165.084.365
1891-ben a biztosítottaknak kifizetett	
tetett	> 100.841.546
1891-ben kötött új üzletek összege	> 791.186.279
Fölösleg	> 78.468.352

Nincs másik kölcsönös biztosító-társaság a világon, mely ily óriás fölösleg fölött rendelkezik. Fennállása óta a New-York biztosítottjainak kifizetett 839.988.293 frankot.

A New-York a művelt világ összes országaiban bír fiókokkal.

Referenciák Magyarországon:

A magyar általános hitelbank.

A magyar kereskedelmi bank.

Közelebbi felvilágosításokat ad:

A NEW-YORK

életbiztosító-társaság magyarországi igazgatósága:

Budapest, V., Deák-Ferencs-utca 1.

Bekötési táblákat

A HÉT

III-dik évfolyamához (V-ik és VI-ik kötet) kötetenkint 1 forint 30 kr előleges beküldése mellett küld

A HÉT

kiadóhivatala

VII., Erzsébet-körut 6.

Magyar kir. államvasutak.

Hirdetmény.

A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint f. évi május hó 21-től október hó végeig minden vasárnap és ünnepnapon Győr állomásról Tatatóvárosra II. és III. oszt. 1 napig érvényes mérsékelt áru menet-térti jegyek fognak kiadni, még pedig a II. osztály részére 1 frt 60 kr, a III. osztály részére 1 frtnyi ár mellett.

Ezen menettérti jegyek a gyorsvonatok kivételével bármily rendesen személy szállító vonatra, a visszautazásra azonban csakis a jegyváltás napján érvényesek.

Budapest, 1893. évi május hóban.

Az igazgatóság.

A m. kir. államvasutak gépgyárának

vezérügynöksége

most: BUDAPEST, VIII. KERÜLET, JÓZSEF-KÖRUT 41. SZÁM, ajánlja:

a m. kir. államvasutak gépgyára

a m. kir. államvasutak gépgyára

a m. kir. államvasutak gépgyára

a m. kir. államvasutak gépgyára

a m. kir. államvasutak gépgyára

felülmulhatlan jóságú,
gőzcséplő garnitúráit,

malomczélokra különösen alkalmas

hengerkazános lokomobiljait,

teljesen vasból készült

szalmakazalozó gépeit,

szabadalmazott

STIBOR-kőrfürészeit,

új szerkezetű és szállítható

gőz-kukoricza-morzsolóit,

valamint mindennemű mezőgazdasági gépeit kedvező feltételek mellett.

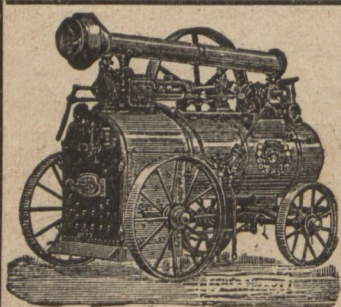
— Árjegyzékek ingyen és bérmentve. —

Tévedések kikerülése végett a levelezések, küldemények és megrendelések mindig csak így czímzendők:

A magy. kir. államvasutak gépgyára

vezérügynökségének

Budapest, VIII. ker., József-körut 41. szám.

Budapest, VIII. ker., József-körut 41. szám.

Budapest, VIII. ker., József-körut 41. szám.

Egészen újonnan berendezve!

Fürdő-idény tartalma május—szeptember.

Villamos világítás!

A leggazdagabb
szénsavas vasas források!

(József- és Mihály-forrás).

A női bántalmak, vérszegénység, sápkór, hólyag-hurut és vesefőny, aranyeres bántalmak, gyomor- és bélhurut, idegbajok ellen kiváló orvosi tekintélyek által ajánlva

Szénsavas vasas meleg (pezsgő) tükör-fürdők, egy külön e célra emelt új épületben, a legkényelmesebben berendezve nők és férfiak számára. Láp-(mór)-fürdők. Calortsaior-fürdők. Mindenemű kád-fürdők. Uszoda a természetes források fölé emelve, (17°—18° C. fokra melegítve.) Kellemes égalj. Jó, olcsó lakások. Kitűnő kiszolgálat és jó étkezés. Naponta többször zene. Este villamos világítás a parkban.

Állandó fürdőorvos: Dr. Sántha György.

A buziási JÓZSEF- és MIHÁLY-források

Buziás

gyógyfürdő.

Vasuti állomás:

Lugos vagy Temesvár.

Zónajegy Budapest-Orsova.

Magyar királyi államvasutak.

Minden vonathoz elegáns társaskocsik személyenkint 1 frt, magánfogatok személyenkint 1.50 frt a fürdőigazgatóság által kirendelve.

vize nemcsak mint kitűnő gyógyvíz ismeretes, de óriási szénsav tartalmánál fogva a legkellemesebb hűsítő italul is szolgál. — Mindennemű felvilágosítással, nemkülönben prospektusokkal szolgál a

Hidegvíz-gyógyintézet

és

Kneip-kúra Buziáson.

Tekintettel a fürdőző-közönség azon részére, mely a hidegvíz-kurát, főleg a Kneip-kurát kívánja használni, Buziás-fürdőn is ez idén egy külön e célra épült és szakszerűen berendezett vizgyógyintézet létesült, hol a vizgyógymód és Kneipp-kúra művelein kívül massage, villamos, villamos fürdők is alkalmaztatnak. Külön gyógy-étrend. Jól képzett fürdőszolgák és fürdőszolganők.

A vizgyógyintézetnek e téren már régóta előnyösen ismert szakorvosa és vezetője: Dr. Fajth Péter.

fürdőigazgatóság Buziáson (Temesmegye).

BÁRTFA GYÓGYFÜRDŐ

(égyénies sós vasas gyógyforrások).

Páratlan szép fenyveserdő.

A gyógyhely teljes modern átalakítása az idény megnyitásával készen lesz.

Uj. Deák nagyszállóda. Az új ásványfürdő és hidegvíz-gyógyintézet építészeti és fürdőszerezési tekintetben mintaszerűleg van berendezve. Kitűnő nagy vendéglő. Teljes ellátás. (Pensio.) Villamos világítás. Az eperjes-bártfai vasut június vége felé megnyílik. Közvetlen kocsiforgalom Bártfáig.

Közelebbi tájékoztatás hirdapok útján fog történni.

Bártfai savanyuvíz-re

(kitűnő gyógy- és üdítő ital)

rendeléseket elfogad

A fürdőigazgatóság.

HERKULESFÜRDŐ.

Vasut-, posta- és távirda-állomás. Világhírű kén- és só-hőforrás 56° C. melegséggel. Az idény kezdete május 1-én.

Mint éghajlati gyógyhely is számosan látogatva. — 1887. évben ő Felsője a magyar királyné hat heti tartózkodással tisztelte meg e fürdőt.

Nemzetközi találkaja a gyógyulást keresőknek. Csodaszép fekvés a hegyóriásoktól körülvevő Cserna-völgyében.

Gyönyörű fürdő-paloták, valamennyi gyógyforrásnak.

Villany-világítás, nagy új épületek.

Nagyszerű szállodák. Nagy terem; zene; Orpheum (Variété színház) a múlt évben nyílt meg; sétányok és kirándulási helyek; hegyi kirándulások; villamos fürdők és hidegvíz-gyógyintézet.

Villany- és keleti villanyvonat-közlekedés, menetdíj-kedvezmény, hajóközlekedés valamennyi dunai tartománnyal Orsován át.

Kedvező időjárás. Pormentes, ozonduz levegő, védett fekvés.

A számos fürdő-orvosnál a rendelés minden európai és keleti nyelven történik.

„THE GRESHAM“

életbiztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók:

Budapest, Ferencz-József-tér 5—6. sz.
(a társaság házában).

Ausztriai fiók:

Bécs, Gizellastrasse 1. szám alatt
(a társaság házában).

A társaság vagyona 1891. június 30. frk 117,550.797.—

Évi bevétel biztosításból és kamatból

1891. évi június 30-án ... » 20,725.259.—

Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések s visszavásárlások stb. után

a társaság fennállása óta (1848) ... » 249,311.449.—

A legutóbbi tizenkét havi üzleti idő

alatt a társaságnál ... » 61,372.000.—

értékig nyújtattak be ajánlatok, miáltal a társaság fennállása óta benyújtott ajánlatok összértéke ... » 1.728,184.555.— értékre megy.

Prospectusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket állít ki, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgálnak az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a magyar és osztrák fiókok.

Tavaszi és Nyári idényre.

Remek blousok 1 frt 20 krtól 10 frt 50 krig.

Napernyők 60 krtól 18 frtig.

» leánykák részére 45 krtól 3 frtig.

Férfi turista-ingek 1 frttől 8 frt 50 krig.

Gyermekek » 60 krtól 1 frt 30 krig.

Fehér ingek 1 frt 20 krtól 3 frtig.

A legmagasabb igényeknek megfelelő minden női és uri divatcikkek kaphatók

ifj. STEINER VILMOS

uri és női divatáru-házában

Budapest, Erzsébet-körut 6. szám.

FÉRFI RUHÁKAT

kizárólag angol és francia szövetekből legújabb szabással mérték szerint készít

VÁRADY BÉLA, Budapest, IV., kishid- és váci-utca sarkán.

„EQUITABLE“

EGYESÜLT ÁLLAMOKBELI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG
NEW-YORKBAN.

Alakult 1859-ben.

Alakult 1859-ben.

Magyarországi képviselő: **BÁNÓ ÖDÖN**, igazgató Budapesten,
V., Fürdő-utca 8. szám.

KŐBÁNYAI GŐZTÉGLAGYÁR-TÁRSULAT PESTEN.

Meghívás

a »Kőbányai gőztéglagyár-társulatnak Pesten« az 1893. évi május hó
31-én délelőtti 11 órakor a társulati helyiségekben VI. ker., Andrássy-ut
12. sz. a. tartandó

XXIV-İK RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság üzletjelentése és a fölötti határozathozatal.
 2. A mérlegnek, továbbá a felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése és a tiszta haszon hováfordítása iránti határozathozatal és a végfelmentvény megadása.
 3. A felügyelő-bizottság három tagjának és egy póttagnak alapszabályszerű választása.
 4. Az alapszabályok VIII. fejezete címének, továbbá 40. és 42. §§-ainak módosítása.
 5. Indítványok.
- Mely közgyűléshez a t. cz. részvényes urak a társulati alapszabályok 17. és 18. §§. képest* ezennel tisztelettel meghívattak.
- Budapest, 1893. május 17-én.

Az igazgatóság.

* 17. §. A közgyűlésen csak azon részvényes vehet részt, kinek részvénye a részvénykönyvben saját nevére van bevezetve és legkésőbb három nappal a közgyűlés előtt a társaság pénztáránál kötvény mellett letétetett.

18. §. Minden részvény annak, kinek nevére szól, szavazati jogot ad, mindazonáltal egy részvényes akár saját, akár pedig távollevő részvényes nevében ötven szavazatnál többet nem birhat.

(Utánnymás nem díjaztatik.)

Budapest, 1893. Nyomatott az »Athenaeum« irodalmi és nyomdai r. társulat betűivel.

MATTONI FÉLE ERZSÉ-SÓSFÜRDŐ BET BUDAPEST- KELENFÖLD

Idény: Május 1-től Szeptember hó végéig.

**Keserűviz-források;
ivó- és fürdő-gyógymód.**

A gyógyhely fürdői, esetleg ivó forrásai kitűnő eredményel alkalmazhatók:

1. Bárminő okok folytán keletkezett lobos izzadmányoknál.
2. Női bajoknál, (különösen: metritis chronicánál; méhköri és hashártyalob után visszamaradt izzadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézt, izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok — és tisztulási zavaroknál, stb.).
3. Az alhasi szervek bántalmainál (májbajok, szokványos székrekedésnél, stb.).
4. Zsirkórnál.
5. Kősvénynél stb.

Fürdőorvos: **Dr. Bruck Jakab**, az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.

Egészséges fekvés, félóránnyira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és márványfürdők különféle zuhany-készülékkel.

Rendes társaskocsi-közlekedés.

A kocsik állomási helye: Ferencz József-tér, a régi Lloyd-épület előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítással szívesen szolgál

**MATTONI ÉS WILLE
BUDAPEST.**

A Magyar Asphalt Részvénytársaság

Budapest, Andrássy-ut 30.

elvállalja — vidéken is — udvarok, folyosók, istállók magtárak, járdák, vágóhidak stb.

asphalttal burkolását,

valamint nedves falak (lakások stb) gyökerez szárazzátételét, jótállás mellett legolcsóbban. Ajánl: elismert, legjobb minőségű asphalt-anyagot és gép-olajat.

Telefon.